יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײנט 10 זײטען

נייער פאלקסבלאט

№ 26	Łódź, Wtorek, 30 stycznia 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, יד שבט תרצ"ד	№ 26

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דעלאדיע שאפט די נייע פראנצויזישע רעגירונג אין פראנקרייך

פ א ר י ז, 29 (ספ. טעל.)

דעלאדיע האט אנגענומען פון פרעזידענט לעברען די מיסיע צו שאפען א נייע רעגירונג און ערקלערט, אז מארגען אין אווענד וועט ער קענען געבען דעם פרעזידענט אן'ענדגילטיגע תשובה.

פ א ר י ז, 29 (ספ. טעל.)

דעלאדיע האט אין אווענד אפגעגעבען אן ערקלערונג, אז ער האט אנגענומען די מיסיע צו שאפען דעם נייעם קאבינעט.

ער איז איבערצייגט, אז דינסטאג נאכמיטאג וועט ער קענען איבערגעבען דעם פרעזידענט דעם פולען צוזאמענשטעל פון קאבינעט.

ווענען שלום אויפן באלקאן

ב ו ק א ר ע ש ט, 29 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון בולגארישען קעניגליכען פאר אין בוקארעשט, איז ארויסגעגעבען געווארען א קאמוניקאט, אין וועלכען עס ווערט איבערגעגעבען, אז בעתן געשפרעך צווישען די בולגארישע און רומענישע מיניסטארען איז גערעדט געווארען וועגען דער פאליטישער סיטואציע אויפ'ן באלקאן, און עס זענען דאביי אנגעוויזען געווארען אויף די מיטלען, וואס קענען דערפיהרען צו בעפעסטיגען דעם שלום אויפ'ן באלקאן, ווייטער זענען אנגעקניפט געווארען פריינדליכע בעציהונגען צווישען ביידע פעלקער.

עס איז נאך נישט קלאר אויב די ארעסטירטע אראבער האבען ערמארדעט ד"ר ארלאזאראוו'ן

י ר ו ש ל י ם, 29. (יט"א טעלעגראפיש).

דער אויספארשונגס - ריכטער ראלף באדיבי האט ערקלערט אז ער וועט אויסהערען די נאך-אבער אבדול מאיד על העבדי'ס נאך דעם ווי ער וועט פארענדיגען דעם פארהער פון די פערדאכט-צייגען.

די פערטיידיגונג האט געפאדערט בעריכטפלויסען דעם ריכטער, ער זאל נאך א-ויסמאכען שריפטליכע ערקלערונגען פון דעם אראבער. דער ריכטער האט אבער בעשלאסען צוצולאזען דעם אראבער צום פארהער.

קאפיטאן רייס האט ערקלערט אז די פאליציי איז איבערצייגט אז דעם אראבער אבדול מאיד על העבדיס ווערסיע איז א פאלשע. און אז די פאליציי וועט צושטעלען גענויע מאטעריאלען.

מארשאל פילסודסקי האט אויפגענומען די אמבאסאדארען פון ראטען - פערבאנד און רומעניען

אפקלאנגען פון פויליש-דייטשען אפמאך

וו א ר ש א, 29. (טעלעפאניש).

מיניסטער בעק האט אין אווענד אויפגענומען דעם סאוויעטישען אמבאסאדאר אנטאנאוויטש. נאך א קורצען געשפרעך צווישען ביידע מלוכה-מענער איז מיניסטער בעק אוועק אין בעלוועדער און אפגעהאלטען א קורצע בעראטונג מיט'ן מארשאל פילסודסקי, אין רעזולטאט האט מארשאל פילסודסקי אויפגענומען דעם סאוויעטישען אמבאסאדאר און דעם רומענישען אמבאסאדאר כאדעצ'א.

בעתן געשפרעך איבער'ן טעקסט פון נייעם געשלאסענעם אפמאך צווישען פוילען און דייטשלאנד, האט מארשאל פילסודסקי ערקלערט, אז מיט'ן דאזיגען אפמאך ווערען נישט גענענ'ט די בעציהונגען פון פוילען צום ראטען-פערבאנד און רומעניען.

בזה אנו משתתפים בצער הספוק
של חברינו ישראל רוזשא במות לו

א ב י ו

ציבורתך לטובת המדינה העברית ימצא
תנחומים, איגוד הציונים המדינתיים
סניף שלישי „נורדיה"
בלודז. 332

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד פנחס קויפמאן צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין איבערגעבליבענע פרוי

חיה נ"ע

זייט געטרייסט, מיט די טראדיציאנעלע ווערטער, המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

דער קעלבער-שעכטער-פעראיין
און די פליישער-הורטאווניקעס
פאדרעטשנא 16 330

מארגען, מיטוואך, דעם 31./1. חמשה עשר בשבט, צום יאהרצייט פון מיין ליבען מאן און טייערען פאטער

ר' גרשון יאסעלעוויץ

ב"ר יוסף הלוי ז"ל

לאדזער שטאט-חזן

וועט אפגעריכט ווערען א הזכרה אויפן בית החיים 12 א זייגער מיטאג-צייט. אלע בעקאנטע ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

פרויל און זוהן.

די ה"ה

יהודה לייב און משה ווערדיגער

צוליב'ן טויט פון זייער

פאטער נ"ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

אלעקסאנדער ראזין

פון הרב ר' ליזער איטשע מייזל'ס וואוינונג

אלעע 1 מאי 21

איז צוועקגעקומען 4 מלבושים:

אן'אונטערפאלטעץ, א קימנארטנע קאפאטע און צוויי זיידענע קאפאטעס (אלטע).

דעם צוריקברענגער וועט מען אומקעהרען אלע אויסגאבען, אויסער בעלוינונג. 328

דרינגענדע ווענדונג!

צו די יעניגע, וועלכע האבען בייגעוואוינט דעם אומגליקספאל איז מענאזשעריע.

די אלע פערזאנען, וועלכע האבען בייגעוואוינט דעם אומגליקספאל מיט'ן קינד אין מענאזשעריע דעם 1-טן יאנואר ד. י. ווערען זעהר געבעטען אויפצוגעבען זייערע אדרעסען צו די עלטערן

אדער אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

גארדאן, וואלטשאנסקא 41 329

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 60 יאהר אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע נ"ע

לאה פעלדמאן

געב. באנדעראוו

(גדאנסקא 52 (נאמאוינט זאכאדניא

די לוי' קומט פאר היינט, דינסטאג, ד. 30. יאנואר 1934, 1 א זייגער בייטאג פון מהרה-הויז, וועגען וואס עס פיילען מיט אין גרויס צער 333

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

עפענטליכער דאנק

דערמיט דריקען מיר אויס א הערציגען דאנק דעם ה' ראטמ. ה' פיאטר כארי ווי אויך דעם יודישען צייטונגס-פערשפרייטער-פעראיין, פאר זייער אינטערווענץ און בעמיהונג, א דאנק וואס מיר האבען בעקומען די קאנצעסיעס.

ישראל באנומולני
אליעזר ראטין

אכטונג, וועש-נייער, קראגען-נייער און לעבער-נייער!

היינט דינסטאג, פינקטליך 7 אוו.

קומט פאר אין אונזער לאקאל ציגעלגאס 4

א גרויסע פערזאמלונג

פון אלע וועש- קראגען- און לעבער-נייער מיט אן'אויסערגעוועהנליכער טאגעס-ארדנונג. אין אייגענעם אינטערעס מוזען אלע קומען!

די פאך-קאמיסיע וועש-נייער

ביים האנדעלסארבייטער-פעראיין ציגעלגאס 4 328

את ידידי מכבר

ר' יהודה לייב נ"י ווערדיגער

ומשפחתו

גם אני משתתף בצערו הגדול במות עליו אביו היקר

ר' יעקב אליעזר נ"ע

ומברכו שהמקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים,

ידידו עוז
ליב יפה.

כעמיש-באקטעריאלאנישער לאבאראטאריום

מ. שאץ

לאדז, פעטריקאווער 37.

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

אונזער חשוב'ן און לאנגיעהריגען עהרען-פערוואלטונגס-מיטגליד

ר' יהודה לייב ווערדיגער

צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכען

פאטער נ. ע.

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל מיט די טראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג
פון „לינת החולים" אין לאדז.

פערשארפען דעם אנטיסעמיטישען קורס

חלוקי דעות אין דער דייטשער רעגירונג

בערלין, 29. (יט״א טעלעגראַפיש).

אין דער דייטשער רעגירונג געהט איצט אַן אַ קאַמף בנוגע דער בעהאַנדלונג פון די דייטשע יודען. עס האָבען זיך געשאַפען צוויי צדדים: איין צד, דער אַרבייטס-מיניסטער דר. לעי און דער לאַנד ווירטשאַפטס-מיניסטער באַרע זענען פאַר פע״שאַר־פען דעם אַנטיסעמיטישען קורס. דער ווירטשאַפטס־מיניסטער ד״ר שמידט און דער אינערן־מיניסטער דר. פריק זענען געגען פערשאַרפען דעם אַנטיסעמי־טישען קורס.

פון דעם אויסוועג פון דעם קאַמף איז אָפּ־העננגיג דער גורל פון די דייטשע יודען.

דער איינדרוק פון סטאלינ׳ס רעדע

מאָסקווע, 29. (ספּ. טעל.)

סטאַלינס רעדע געהאַלטען אויפ׳ן פּאַרטיי־קאָנ־גרעס, האָט אין מאָסקווע, אַרויסגערופען אַ סענ־סאַציע.

אין די פּאָליטישע קרייזען קאָמענטירט מען דעם פאַקט, וואָס אַמשאַרפסטען איז זיין רעדע גע־ווען געווענדעט געגען דייטשלאַנד און נישט געגען יאַפּאַן.

מען שטרייכט אויך אונטער די שטעל פון סטאַלינס רעדע, אַז עס איז שוין אַוועק דער קולמי־נאַציע־פּונקט פון קריזיס און אַלעס סטאַביליזירט זיך אין אַ פאָרם פון אַ דויערנדע העפּרעסיע.

בעגנבעט די ארטיסטען שושנה און לאמפע

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש)

פון דער גאַרדעראָבע פון טעאַטער „סקאַלאַ“ האָט מען אַרויסגעגנבעט די קאָסטיומען און בי־זשוטעריע פון די אַרטיסטען שושנה און מאַריס לאַמפּע און ווערט פון העכער צענדליג טויזענד זל. די גנבה האָט מען ערשט בעמערקט אין דער פריה.

צום ערשטען יאהרטאג פון היטלע־ריסטישער הערשאפט

איז אין דייטשלאנד נישט יום־טוב׳דיג

בערלין, 29. (ספּ. טעל.)

צו דעם היינטיגען ערשטען יאָהרטאָג, האָט די דייטשע רעגירונג געוואָלט אַרויסגעבען אַ גאַנצע ריה פעראָרדנונגען, נאָר אין לעצטען מאָמענט האָט די רעגירונג די אַלע פעראָרדנונגען צוריקגע־האַלטען. נאָר, ווי מען שמועסט איז דאָס געשעהען צוליב דעם, וואָס אין די דייטשע בירגערליכע קרייזען הערשט לעצטענס אַ שטאַרקע אונצופרי־דענהייט מיט׳ן היטלעריסטישען רעזשים.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פונאַנדערגע־טריבען געוואָרען אַ מאָנאַרכיסטישע דעמאָנסטראַציע און עס ווערען אָנגענומען שאַרפע רעפּרעסיעס גע־גען די מאָנאַרכיסטען.

וויטער דעמאנסטראציעס אין פראנקרייך

פּאַריז, 29. (ספּ. טעל.)

אין ניצע איז פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע אַלס פּראָטעסט געגען דער סטאַוויסקי־אַפערע. פּאָלי־ציי האָט אינטערווענירט און פונאַנדערגעטריבען דעם המון.

אויך אין רוען איז דאָס זעלבע פאָרגעקומען. אין באַנסיע איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס מיט פּאָליציי.

אויך פון אַנדערע שטעט קומען אָן די זעלבע ידיעות.

ענגלאנדס ענטוואפנונגס-דעקלאראציע

ווערט נאך נישט פערעפענטליכט

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.)

דער פּאַרלאַמענטאַרישער בעריכטערשטאַטער פון „טיימס“ איז מודיע אַז די ענגלישע ענטוואָפנונגס־דעקלאַראַציע וועט נאָך היינט נישט פערעפענטליכט ווערען ווייל די דעקלאַראַציע וועט זיין איבערגעגעבען פון דער ענגלישער רעגירונג אויף דער דייטשער באַטע.

„דיילי טעלעגראַף“ שרייבט אַז די ענגלישע דעקלאַראַציע וואָס האָט היינט געזאָלט פערעפענט־ליכט ווערען אין פּאַרלאַמענט דורכ׳ן מיניסטער סיי־מאָן איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז עס וועט פער־ענדיגט ווערען דער רעגירונגס־קריזיס אין פראַנק־רייך.

—:o:—

41 קרבנות פון א שניי־שטורם

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.)

פון טאָקיאָ איז מען מודיע אַז אויפ׳ן אינזעל דאַגעלעט, וואָס ליגט ביים מזרח־ברעג פון קאָ־רעאַ, האָט מען געפינען 41 פערפרוירענע מענשען.

מיט איניגע טעג צוריק איז דאָרט פאָרגעקו־מען אַ גרויסער שניי־שטורם, און דער אינזעל איז געווען אָפּגעשניטען פון דער וועלט. מען רעכענט אַז די צאָהל קרבנות איז אַ סך גרעסער.

10 יודישע טוריסטען נישט אריינגעלאזען קיין א״י

יפו, 29. (יט״א טעלעגראַפיש).

פון 59 יודישע טוריסטען, וואָס זענען אָנ־געקומען מיט דער שיף „פּאַטריאַ“ זענען צעהן פער־האַלטען געוואָרען און נישט אַריינגעלאָזען געוואָ־רען אין לאַנד.

פון פוילען קיין פאלעסטינע איז משך פון 7 יאהר

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש).

לויט אַ סטאַטיסטישער פעסטשטעלונג זענען אין משך פון די לעצטע 7 יאָהר אויסגעוואַנדערט פון פוילען קיין פּאַלעסטינע 20.243 יודען און צו־ריקגעקומען איז משך פון דערזעלבער צייט 4076 יודען.

א מיליארד דאלאר אויף עפענטליכע ארבייטען

וואַשינגטאָן, 29. (ספּ. טעל.)

פּרעזידענט רוזוועלט האָט בעפאָדערט פון קאָנ־גרעס 950 מיליאָן דאָלאַר אויף ווייטערע עפענטליכע אַרבייטען, צו בעשעפטיגען 4 מיליאָן אַרבייטער.

יאפאן בעפעסטיגט זיך

שאַנכאַי, 29. (ספּ. טעל.)

„ריגע פּרעס“ איז מודיע אַז יאַפּאַנער פיהרען ווייטער פאָרטיפיקאַציע־אַרבייטען ביים מזרח־טייל פון טשאַהאַר־פּראָווינץ, און אויך ביים מערב־טייל פון דער פּראָווינץ דזשעהאָל.

אין זעלבען ראַיאָן האָט מען שוין אויסגעבויט שאָסייען.

ים - קאנפערענץ אין סינגאפור

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.)

די ים־קאָנפערענץ אין סינגאַפּור איז פערענ־דיגט. עס איז נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען קיין שום קאָמוניקאַט וועגען רעזולטאַט פון דער קאָנ־פערענץ.

שוידערליכער מארד און זעלבסטמארד אין ווילנע

ווילנע, 29. (טעלעפאָניש).

אויף ווילענסקאַ 36 האָט דער בעאַמטער פון פינאַנץ־אַמט שאַבלינסקי דערשאָסען זיין פרוי און זיין 15־יעהריגע טאָכטער, נאָכדעם האָט ער זיך אַליין דערשאָסען.

עניז-קאנסטיטוציע אויף דער זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע

דעבאטע איבער׳ן בודזשעט פון פינאנץ-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער בו־דזשעט־קאָמיסיע ביים סיים עס איז בעטראַכט גע־וואָרען דער פּרעלימינאַר־בודזשעט פון פינאַנץ־מי־ניסטעריום.

פאַר׳ן טאָג־אָרדנונג איז געקומען צו אַן אינצי־דענט צווישען פאָרזיצער דעפּוטאַט בירקאַ (ב.ב.) און דעפּוטאַט זאַרעמבאַ (פּ.פּ.ס.) וועלכער האָט גע־לייענט אַ דעקלאַראַציע אין וועלכע ער האָט זעהר שאַרף פּראָטעסטירט געגען אופן פון אָננעהמען די קאָנסטיטוציע אויף דער לעצטער סיים־זיצונג, און האָט געפאָדערט אָפּצולעגען די זיצונג פון דער קאָ־מיסיע ביז די פראַגע וועט אויפגעקלערט ווערען.

דער פאָרזיצער האָט דערויף צוגענומען ביים רעדנער דאָס וואָרט און פעראָרדענט אַן איבעררייס פון דער זיצונג אויף פינף מינוט.

נאָך דעם איבעררייס האָט דער פאָרזיצער ער־קלערט אַז דעם פאָרשלאַג פון דעפּוטאַט זאַרעמבאַ שטעלט ער נישט צום אָפּשטימען, צוליב דעם, וואָס די פראַגע קאָנסטיטוציע געהערט נישט צו דער קאָמיסיע.

ווען דעפּ. זאַרעמבאַ פּרובט מאַכען איניגע בע־מערקונגען דעם פאָרזיצער, רופט איהם דער לעצטער צו דער אָרדנונג און האַלט דעם אינצידענט פאַר גע־ענדיגט דערמיט וואָס עס ווערט אַריינגעשריבען אין פּראָטאָקאָל.

דעפּ. צעטווערטינסקי ערקלערט אַז זיין נאַ־ציאָנאַליסטישער קלוב שליסט זיך אָן אין דער ער־קלערונג פון דעפּ. זאַרעמבאַ.

דעפּ. האַלינסקי (ב.ב.) רעפערירט דאַן דעם בודזשעט פון פינאַנץ־מיניסטעריום.

נאָכ׳ן רעפעראַט ענטוויקעלט זיך אַ לענגערע דעבאַטע.

נאָך דער הפסקה איז געפיהרט געוואָרען די ווייטערדיגע דעבאַטע אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט די דעפּוטאַטען: רימאַר (נאַצ. קלוב), דעפּ. טעבינקאַ (בע. בע.) דעפּ, גרושטשינסקי (בע־בע). דערמיט האָט זיך געענדיגט די דעבאַטע.

שפּעטער האָט גענומען אַ וואָרט מיניסטער זאַוואַדזקי, וועלכער האָט בעגרינדעט דעם פאָרגעלייג טען פּרעלימינאַר־בודזשעט. צווישען אַנדערעס האָט דער מיניסטער פעסטגעשטעלט אַז די ווירטשאַפטלי־כע סיטואַציע פערבעסערט זיך, הגם פּאַמעליך.

דער מיניסטער האָט אויך פעסטגעשטעלט אַז אויף דער נאַציאָנאַלער הלוואה איז ביז איצט איינגע־צאָהלט געוואָרען 2 הונדערט מיליאָן זלאָטעס, און אויף בודזשעט־אויסגאַבען איז אַראָפּגערעכענט גע־וואָרען 9 מיליאָן זלאָטעס.

די ראַטעס פון דער נאַציאָנאַלער הלוואה פלי־סען איין נאָרמאַל, ווייל קיינעם לוינט זיך נישט צו פערלירען די רעכט אויף די אָבליגאַציעס.

עס איז נאָך געבליבען איינצוצאָהלען ווייני־גער ווי 50 פּראָצענט, 240 מיליאָן זל. וועלען גע־הען צו דעקען די דעפיציטען פון פעברואַר און מערץ און 175 מיליאָן זל. וועלען ווערען איינגעשפּאָרט.

נאָך דעם ווי דער רעפערענט דעפּוטאַט האַ־לינסקי האָט געגעבען איניגע אויפקלערונגען, איז דער בודזשעט אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער לעזונג.

דעם ה׳
יחיאל ראזענגארטען־פרוי
צו דער בר־מצוה פון זייער ליבען
זוהן חיים — ווינשען מיר, אז איהר
זאָלט פון איהם דערלעבען פיל נחת.
מאלא און אלחנן
קויפמאַן.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט, זונטאָג פון 10—1 מיטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע־פּרייזן

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָז־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף וואָלטשאַנסקאַ 65
(רוג אַנדזשעיאַ) טעל. 172-44
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמ.

1934 אכטונג, 1934
סוחרים און דעטאליסטען!
טיש־וואָגען, דעצימאַל־וואָגען, קילאָ־געוויכטער און ליטער־מאָסען געסטעמפּעלט פון 1934 בעקומט מען הורט און דעטייל צו פאַבריקס־פּרייזען אין הורט־אייזען־געשעפט
A. WENGER, Łódź
PIŁSUDSKIEGO 10.
בעמערקונג: אויך טויש איך אַלטע וואָגען און קילאָ־געוויכטער אויף נייע.

פאר גאלד,
בריליאַנטען, זילבער,
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד־קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אליזאר פיאלקא
פּיעטריקאָווער 7.

סטאַרשי פעלדשער
A. Neumark
28 פּאָלודניאָווע 28
טעלעפאָן 163-46.
נעמט אָן פון 8.30—10 פריה און 2—4 נ״מ
פאַר אומבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

וויכטיג פאר דער לאדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז איז ערעפענט געוואָרען דאָס
אמבולאטאריום
ביים פעראיין „עזרת עניים“
נאַרוטאָוויטשאַ 8, טעל. 153-99
וואו ס׳ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ׳ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
שיקט אַרויס דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
זעשטשיקעס אין דער אַמבולאַטאָריע און אויסער דער אַמבולאַטאָריע פאַר אַ מינימאַלען אָפּצאָהל
נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָה־לונגען. די פערוואַלטונג.

אויגען - קליניק
(מיט שטענדיגע בעטען) פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

רופטורען
(ברוך־קראנקהייטען)!!

ספּעציעלע הייל־גומי־באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע לאָקאַליזירען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אהן אפּעראציע אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע רופּטורען (ברוכען) פון אַלע מינים ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאס אראפּלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך אַנלייגען ספּעצ־יעלע צוגעפּאַסטע בויך־באַנדאַזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) הייל־אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען, אויף אויסגעקרימטע פיס און קניהען, ביינער־שווינדזוכט הייל־אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, אויף פלאַטשיגע וועהטאָגליכע סטאָפּעס (פּלאַטפיס)
ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע וואָקלאַדקעס לויט גיפּס־מאָדעלען, קינסטליכע הענד און פיס.
ספּעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפּעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz
אויס לעמבערג
לאדז, פּיראמאוויטשא 9 (פראָנט פּאַרטער) טעל. 177-09
בעמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז נויטווענדיג.
(אין זגערזש אויף סלאָוואַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

עסטרייכישע יודען זאלען זעהען די סיטואציע מיט אפענע אויגען

לונדענבורג, (יט"א) די שווערע פאָליטישע לאגע אין עסטרייך און איהרע גרויסע סכנות פאר עסטרייכישען יודענטום האט געפונען א שטארקען אָבקלאנג אויך אין דער בודזשעט־דעבאטע אויף דער פלענאר־זיצונג פון דער וויענער קהלה. די פרנסים פון אלע פארטיי־גרופּירונגען האָבען מיט קלאָרע אנדייטונגען אויף דער קריטישער לאגע בעהאנדעלט די יודישע סיטואציע. איינינע פארשטעהער האָבען געוואָרענט נעגען צומאכען די אויגען אויף דער געפעהרליכער ענטוויקלונג פון די געשעהעניששען. די יודישע עפענטליכקייט איז אזוי ווייט נישט אריענטירט וועגען דער דראָהענדער געפאהר, אז ביז איצט איז נישט געלונגען צו שאפען אנ'אלגעמיינע איינהייטליכע פאָליטישע פערטרעטונג פון עסטרייכישען יודענטום, וועלכע זאל בעזיצען דעם נויטיגען אויטאָריטעט און זיין בערעכטיגט צו רעדען און פערהאנדלען מיט די פאָליטישע פאקטאָרען פון אינלאנד און אויסלאנד וועגען אלע ברענענדע פראָבלעמען פון עסטרייכישען יודענטום. די שארפע צענזור איבער דער אינערפאליטישער ענטוויקלונג אין לאנד דע זאריענטירט דער יודישער בעפעלקערונג און מאכט ביי די יודישע מאסען אנ'אינבערעכטיגטען אָפּטימיזם.

די צייטווייליג אָבגעשטעלטע העצעריש־אנטיסעמיטישע צייטונגען ערשיינען שוין ווידער און די דאָזיגע אנטיסעמיטישע שטורם = בלעטער ערשיינען ביי דער אונטערשטיצונג פון די דייטש נאציאָנאלע אנטיסעמיטישע היימוועהר־קרייזען. די השפעה פון די דאָזיגע קרייזען איז זעהר שטארק אין דער הויכער בעאמטענשאפט, אין די עקזעקוטיווע ארגאנען פון דער מלוכה און אין דער אויבערשטער עקאנאמישער שיכט פון די פראָווינץ לענדער.

די באזע פון דער רעגירונג האט זיך די טעג נאָכמעהר פערשמעלערט דורכ'ן אָבפאל פון עסטרייכישען פראָנט קעמפער בונד, וועלכער איז ביז נישט לאנג געווען די פעסטע און געטרייסטע שטיצע פון דאָלפוס קורס. אין לעצטען מאָמענט איז צופעליג בעלונגען נישט צו דערלאָזען צו א נייעם פוטש פון דאָזיגען פראָנט קעמפער פערבאנד. דערווייל האט זיך געענדיגט מיט רעוויזיעס און ארעסטען. אויך אין דאָזיגען פערבאַנד האט זיך דער היטלעריסטישער היימוועהר פליגעל אזוי טיף פערוואָרצעלט, אז ער איז געוואָרען פלוצים אנ' איינערנע פלאציבקע פאר די נאציס.

קודציטערניש אין מעקסיקע

לאָנדאָן, 29. (ספ. טעל.)

פון מעקסיקא איז מען מודיע וועגען אַן ערד־ציטערניש, וואָס האט אָנגעטון גרויסע שאָדענס,

צעהנדליגער מענשען זענען אומגעקומען, איינינע שטעט זענען פערוואַנדעלט געוואָרען אין חורבות.

נישט וועגן רעפארמירן די פעלקערליגע

נאר וועגן ענטוואפנונג

לאָנדאָן, 29. (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פאַרלאַמענט האט מיניסטער סיימאָן ערקלערט אַז אַלע פראַגען וואָס זענען בונע דער רעפאָרם פון דער פעלקער־ליגע דאַרף מען בעטראַכטען אַלס צווייט־ראַנגיגע צוליב דעם וואָס עס ווערט אַרויסגערוקט אויפ'ן ערשטען פּלאַן די ענטוואָפנונגס־פראַגע.

ביי דער דאָזיגער מיינונג האַלטען זיך אויך די רעגירונגען פון פראַנקרייך און איטאַליען.

די ענגלישע רעגירונג האט נישט בדעה אונ טערצונעהמען קיין שום אַקציע צו רעפאָרמירען די פעלקער־ליגע.

די בעפעלקערונג איז ענטלאָפען אויף די גרענעץ־ארייך.

ערפאלגלאזע אינטערווענץ

פון פוילישען אמבאסאדאר אין בעלגיען לטובת די יודישע מאַרקהענדלער

בריסעל (יט"א) אין געגענזאַץ צו דער לעצטענס פערשפרייטער ידיעה, האט די פערוואַלטונג פון בריסעלער יודישען מאַרקהענדלער פערבאנד, וועלכער פיהרט אָן מיט דער אקציע צוריק צו ערלויבען די יודישע מארקהענדלער צו האַנדלען אויפען מאַרק פון דער פאַרשטאָדט עסערבעק ביי בריסעל, מיטגעטיילט, אז נישט קוקענדיג אויף דער אינטערווענץ פון דער פוילישער געזאנדשאפט אין בריסעל ביים בעלגישען אויסערן מיניסטעריום האט דער בירגערמייסטער פון עסערבעק נישט צו ריקגעצויגען זיין פערבאָט. דער פוילישער געזאנד טער האָט אין זיין אינטערווענץ ערקלערט. אַז דער פערבאָט איז אין געגענזאַץ צו דעם בעלגיש-פוילישען האַנדעלס אָפּמאַך.

צווישען די געטראָפענע 100 יודישע סוחרים מש־פחות זענען פערהאַן 56 פוילישע בירגער. ביי די יודישע מאַרק הענדלער הערשט א גרויסע פער ביטערונג, ווייל עס געהט איצט נישט בלויז וועגען דער געמיינדע עסערבעק, נאָר וועגען אנדערע געמיינדעס אין גאַנץ בעלגיען, אין וועלכע איבער 4000 יודישע מאַרקהענדלער געפינען זייער חיונה. אין די לעצטע טעג האָט אויך די שטאָדט פער וואַלטונג פון סירלעמאַן פערבאָטען די אויסלענדישע (יודישע) מאַרקהענדלער צו האַנדלען אויף איהר מאַרק פלאַץ.

וועגען דעם דאָזיגען ענין ווערען געפיהרט ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונגען צווישען דער פוילישער און בעלגישער רעגירונג.

פאשיזם אין פארטוגאל

פּאַריז, 29. (ספ. טעל.)

פון ליסאַבאָן איז מען מודיע אַז אין גרויסען טעאַטער איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג אונטער'ן פאָרזיץ פון פרעמיער סאַלאַזאַר, געווידמעט די פּ"א גע וועגען נאַציאָנאַלער פּראָפּאַגאַנדע.

אין דער פערזאַמלונג האָט זיך בעטייליגט אַ דעלעגאַציע פון איטאַליענישע פאַשיסטען אין שוואַרצע העמדלעך.

אין די רעדעס האט מען געלויבט מוסאָליניען און איהם שטאַרק אַפּלאָדירט.

ארץ-ישראל - מכבי זאל איינגע-לאדען ווערען

צו דער אלימפיאדע אין בערלין

בערלין (ע.ט.א.) די פערוואַלטונג פון דייטשען „מכבי" טיילט מיט, דאָס עס ווערען גע־פיהרט פערהאנדלונגען מיט די אָפיציעלע דייטשע פאקטאָרען וועגען אנטייל פון א"י = מכבי אין די וועלט-אָלימפּיאדע, וואָס וועט פאָרקומען אין בער־לין 1936. די פערוואַלטונג פון דייטשען „מכבי" האָפט, אז אין קורצען וועלען דורכגעפיהרט ווערען אלע נויטיגע פאָרמאַליטעטען, וואָס וועלען ערלוי־בען ארץ-ישראל זיך צו בעטייליגען אין דער אָלימפּיאַדע.

לאָנדאָן, (יט"א) אויף אנ'אָנפראגע פון דער יט"א אין דער מכבי-וועלט-צענטראלע אין לאָנדאָן איז מיטגעטיילט געוואָרען. אז הגם די לייטונג פון וועלט מכבי האָט נאָך נישט ערהאל־טען קיין בעריכט וועגען דעם ענין, איז זי אָבער אינפאָרמירט וועגען די בעמיהונגען אויסצווירקען די איינלאַדונג פון א"י מכבי אויף דער אָלימפּיאַדע.

מאסען-פערזאמלונגען אין מעמעלער געביט

מיט אויפפאָרערונגען צו בויקאָטירען דייטשע סחורות

קאָוונע, (יט"א). אין גאַנצען מעמעלער גע־ביט קומען פאָר לעצטענס מאַסען־פּראָטעסט פער־זאַמלונגען געגען דער היטלעריסטישער העצע, אין די פערזאַמלונגען ווערען אָנגענומען שאַרפע רע־זאָלוציעס געגען היטלער־דייטשלאַנד. אין די מע־מעל־בעפעלקערונג ווערט אויפגעפאָדערט צו בויקאָטירען דייטשע סחורות.

דער גיהנם פאר יודישע ארעסטירטע

אין קאנצענטראציאנס-לאגער אין אראניענבורג

פּראָג, (יט"א). פון אַ געשפּרעך פון יט"א־ר פאַרשטעהער מיט'ן לאַנגיעהריגען גענעראַל סעק"ע טאַר פון דער דייטשער פרידענס־געזעלשאַפט און געוו. סאָציאַל־דעמאָקראַטישען דעפּוטאַט גערהאַרד זעגער, וועלכער האט פערבראַכט 9 חדשים אין קאָנצענטראַציע־לאַגער אָראַניענבורג איז האָט דורך אַ גליקליכען צופאַל בעוויזען צו אַנטלויפען קיין פּראַג, ווערט קלאָר, אַז נישט נאָר דער קאָנצענטראַ־ציאָנס־לאַגער אין דאַכאַו נאָר אויך אַן אָראַניענבורג ביי בערלין, איז אַ גהינום פאַר די יודישע אַרעסט־טירטע.

גערהאַרד זעגער האָט געשילדערט די בעזונדע־רע שוידערליכע ליידען פון די יודישע אינטערני־רטע. אין אָראַניענבורג הערשט אַ מצב, אַז יעדער שטורמיסט און וועכטער אין לאַגער האָט די מעג־ליכקייט צו טון מיט די אַרעסטירטע צו יעדער צייט וואָס איהם גלוסט זיך און דערביי איז נישטא קיין שום מעגליכקייט זיך הערויף צו בעקלאָגען. אַ טייל פון די וועכטער בעשטעהט פון פּאַטאָלאָגישע סאַדיסטען, וועלכע די פייניגונגען פון די אַרעסטיר־טע פערשאַפט דעם גרעסטען פערגעניגען. עס פעלט אויך נישט קיין קבעסטישע באַטורען און בלויז 10 פּראָצענט בעשטייט פון אָנשטענדיגע לייט, וועל־כע פעראורטיילען די דאָזיגע גרויזאַמקייטען, זיי וואַגען אָבער נישט אַרויסצואַגען זייער מיינונג.

די ווילדסטע פייניגונגען ווערען אָנגעווענדט לגבי די יודען. די יודישע אַרעסטירטע ווערען אויס־געטיילט אין אַ בעזונדער'ע „יודען־קאָמפּאַניע". וועל־כע מוז אויספיהרען די שווערסטע און שמוציגסטע אַרבייט, די גרעסטע צאָהל צום טויט־פערפייניגטע און זעלבסטמערדער רעקרוטירט זיך פון דער דאָזי־גער „יודען־קאָמפּאַניע".

זעגער דערצעהלט ווי מען האָט געבראַכט אין דעם קאָנצענטראַציע־לאַגער אַ יודישען דאָקטאָר, וועלכען מען האָט אַזוי שוידערליך צושלאָגען, אַז זיין גאַנצער קערפּער האָט זיך פערוואַנדעלט אין איין בלוטיגער וואונד. באַלד האָט מען איהם אַריינ געזעצט אין אַנ'איינצעל־קאַמער וואָס איז געווען 60 צענטימעטער ברייט און 80 צענטימעטער לאַנג. אַזוי דאָס מען האָט געקאָנט בלויז שטעהען. דאָרט האָט ער פערבראַכט 14 טעג ביז זיינע פיס זענען געשוואָלען געוואָרען.

אַלע אַרעסטירטע זיצען אין אונטערערדישע קעלערען, דאָס עסען איז אונזויבער, די אַרבייט איז איבערמענשליך.

די דאָזיגע אויספיהרונגען זענען באַלד איבער־רעסאַנט דערמיט, וואָס דער קאָמענדאַנט פון קאָנ־צענטראַציאָנס־לאַגער אָראַניענבורג גרייט זיך אַרויס צוגעבען „אַנ'אַנטי־ברוין בוך" וואָס זאָל גלאָריפי־ציירען די לעבענס־בעדינגונגען אין אָראַניענבורג און זאָל פערשפּרייט ווערען אויך אין דער ענגלישער און פראַנצויזישער איבערזעצונג.

ענגלאנד אונטערהאנדעלט מיט ליטע און לעטלאנד

לאָנדאָן, 29. (ספ. טעל.)

נעכטען איז געקומען קיין לאָנדאָן אַ ליטווישע האַנדעלס־דעלעגאַציע מיט'ן ליטווישען געזאַנדטען אין אַמעריקא באַלוטיס בראָש.

אויף די האַנדעלס – אונטערהאַנדלונגען מיט לעטלאַנד זענען אין פולען גאַנג און די טעג זאָל־לען זיך שוין אָנהויבען די האַנדעלס־אונטערהאַנד־לונגען מיט עסטלאַנד.

פסח-הילף-אקציע פאר יודען אין רוסלאנד

גרויסע קאנפערענץ ביים לובאוויטשער רבי'ז. – לאנדאנער הילפס-פעדעראציע עפענט א ביורא אין ווארשא און וועט געבען 50 פראצ. פון די סומען, וואס ווערען איבערגעשיקט קיין רוסלאנד אויף פסח

ווארשא, (יט"א) אויף דער איניציאַטיווע פון ה' א. מ. קייזער, גענעראַל סעקרעטאַר פון דער לאָנדאָנער הילפס פעדעראַציע, וועלכער ווײלט איצט אין ווארשע אין די ענינים פון דער הילפס אַרבייט פון דער פעדעראַציע, האָט דער לובאַווי טשער רבי הרב שניאורסאָן צונויפגערופען א קאָנ פערענץ פון פאָרשטעהער פון רביים, קהלה, רא בינאַט און פערשידענע כלל טוער מיט'ן צוועק צו בעטראַכטען די פראַגע פון שאַפען פסח הילף פאַר די נויט-ליידענדע יודען אין סאָוויעט רוסלאַנד.

די זיצונג איז פאָרגעקומען אונטערן פאָרזיץ פון ה' רפאל שעראָשעווסקי. דער ערשטער האָט בענומען דאָס וואָרט דער ליובאַוויטשער רבי, וועל כער האָט אויפגעפאָדערט צו שטיצען די יודען אין רוסלאַנד וועמענס לייזען עס איז גאָרנישט צו בעשרייבען. עס ליגט דעריבער א הייליגער חוב אויף די פוילישע יודען אָבצודאַנקען די רוסישע ברידער פאַר זייער גרויסהערציגקייט, וואָס זיי האָבען מיט יאָהרען צוריק אַרויסגעוויזען די פוי לישע יודען אין זייער נויט.

פּרעזעס מאַזור האָט ערקלערט, אַז די וואַר שעווער קהלה וועט זיך בעטייליגען אין דער דאָ זיגער אקציע און וועט אויך היי יאָהר אַסיגנירען אַ געוויסע סומע לטובת דער פּסח אקציע פאַר די רוסישע יודען.

ד"ר שמריהו גד-אריה רעפערירט די לאַגע פון רעליגיעזען יודענטום אין רוסלאַנד און שלאָגט פאָר, אַז די פערזאַמלונג זאָל בעשליסען אָנצונעמען א ברייטערע הילפס אקציע נישט בלויז אויף פסח נאָר אויך א גאַנץ יאָהר.

ה' קייזער, רעדענדיג וועגען דער טעטיג קייט פון דער פעדעראַציע גיט איבער, אַז די לעצטע האָט אין משך פון איהר 14 יעהריגער עקזיסטענץ צונויפגעזאַמעלט א האַלבען מיליאָן פונט. דאָס געלד איז לרוב אריינגעפלאָסען פון די יודישע מאַסען. צוליב דער דייטשער לאַגע זענען די זאַמלונגען פאַר רוסלאַנד זעהר אָבגעשוואַכט גע וואָרען, פונדעסטוועגען האָט די הילפס פעדעראַציע אין משך פון די לעצטע אַנדערטהאַלבען יאָהר בע וויזען איבערצושיקען קיין רוסלאַנד א סומע פון 27 טויזענד פונט, פון וועלכע עס האָבען גענאָסען 120 טויזענד נפשות. איצט איז געשאַפען געוואָרען א פעראייניגטער הילפס קאָמיטעט אין פּאַריז און עהנליכע קאָמיטעטען וועלען געשאַפען ווערען אין אַנדערע פערשידענע לענדער.

ה' קייזער גיט אויך איבער, אַז זייענדיג לעצטענס אין דייטשלאַנד האָט ער וועגען דער זעלבער פראַגע קאָנפערירט מיט די פיהרער פון דעם דייטשען יודענטום, וועלכע האָבען בעשלאָסען אָנצונעהמען א זאַמעל = אקציע פאַר די נויט-ליידענדע יודען אין רוסלאַנד אויף פסח. ה' קייזער מעלדעט אויך, אַז די לאָנדאָנער פעדעראַ ציע עפענט איצט אין ווארשאַ א ביוראָ, וועלכע וועט זיך פערנעהמען מיט'ן איבערשיקען הילפס-מיטלען פאַר קרובים אין רוסלאַנד און וועט אויך קאָנצענטרירען דאָס גאַנצע אדרעסען-מאַטעריאַל פון די נויט-ליידענדע יודען אין רוסלאַנד. אַזוי אַז די גאַנצע הילפס-אקציע זאָל ווי נעהעריג קאָאָר־דינירט ווערען. די ביוראָ וועט שטעהען צו פער פיגונג דער געפּלאַנטער הילפס-אקציע, כדי צו פערלייכטערען די אויפגאַבע פון דעם קאָמיטעט אין פוילען, וועלכע וועלען זיך מיט דער דאָזיגער אקציע פערנעהמען, האָט די לאָנדאָנער פעדעראַציע בעשלאָסען בייצוטראָגען 50 פּראָצענט צו די אַלע סומעס, וואָס וועלען געזאַמעלט ווערען אין פוילען פאַר די יודען אין רוסלאַנד.

אין דער דיסקוסיע האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה הרב גוטשעכטער, הרב כהנה, הרב קאַנאַל, רעד. עקערמאַן, מ. רומשטיין, ד"ר דראַליסט, מ. לעווים, דאָזאָר שטשעראַנסקי און רפאל שערע־שעווסקי.

די אַנוועזענדע האָבען דאַן בעשלאָסען צו פּראָקלאַמירען א זאַמעל - אקציע אין גאַנץ פוילען לטובת די יודען אין רוסלאַנד און אין שייכות דער־מיט זיך ווענדען מיט א קול קורא צו אַלע יודישע קהלות צו אַסיגנירען סומעס פאַרן דאָזיגען צוועק.

עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען א קאָמיטעט פון 30 פּערזאָן צו וועלכען עס געהערען צוו. אנד. דער ליובאַוויטשער רבי, פאָרשטעהער פון ראַבינאַט פּראָפ. שאָר, הרב דעפ. לעווין, פּרעזעס מאַזור, רפאל שערעשעווסקי, אדוו. עטינגער, מאָוריצי מיי־זעל, דעפ. מינצבערג, ה' עטינגאָן פון לאָדז, הלל צייטלין, ה' יוסטמאַן, י. העפטמאַן. ד"ר גאָטליב, הרב ניסענבוים, פאָרשטעהער פון דער לאָנדאָנער פעדעראַציע.

די טעג וועט פאָרקומען די קאָנסטיטוירונגס־זיצונג פון קאָמיטעט.

לאדז 30 יאנואר 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 30 יאנואר 1934

א יאהר היטלער-רעזשים

א קורצער בילאנס פון דער טעראר-הערשאפט

היינט ווערט א יאהר זינט אין דייטשלאנד איז געקומען צו דער מאכט די סאמע שווארצסטע רעאקציע, וואס האט ווען אמאל געהערשט אין דער וועלט, די היטלער-דיקטאטור. זי האט אנגעהויבען צו רעגירען מיט דער הילף פון עקסטרעם-רעכטע רעאקציאנערע פארטייען, און דערנאך אליין איבערגענומען די הערשאפט, „גלייכגעשאלטעט" דאס גאנצע פאליטישע לעבען אין לאנד, אלץ און אלעמען אונטערגעפיהרט אונטער איין שטריך, אזוי אז אין דייטשלאנד הערשט בלויז איין פארטיי, וועלכע ווערט אידענטיפיצירט מיט דער מלוכה. בלוטיגער טעראר, נידערטרעכטיגער מארד, שקר און גענארעריי, צביעות, גאווה און פחדנות, רויב, גנבה, שאנטאזש, בערויבונג פון דער מינדעסטער פרייהייט, דאס זענען די מיטלען מיט וועלכע עס רעגירט דער-רעזשים אין בענייטען דריטען רייך.

מיר וועלען דא נישט רעדען וועגען דער פאליטיק פון רעזשים לגבי די יודען, דער פאליטיק פון אונערהערטע רדיפות, פון פערניכטונג אהן קיין שום פארדאן, אהן קיין שום זכות בלויז צוליב דער אנגעהעריגקייט צו דער יודישער ראסע. וואס האט דער בלוטיגער רעזשים פון שטארקער האנד לגבי שוואכע און פון קריכעריי לגבי שטארקע אויפגעטון פאר דעם אייגענעם לאנד, פאר די שיכטען, וועלכע ער האט מיט שקר פארנארט אין זיינע רייהען?

די פיהרער פון נאציאנאל-סאציאליזם רעדען אהן א שיער, אין די לעצטע וואכען האבען זיי געמאכט בילאנסען פון זייערע אויפטוען אין משך פון דעם יאהר, וואס זיי האלטען די מאכט אין די הענד. אבער דאס, וואס מען האט פון זיי געהערט, האט נישט ערהאלטען קיין שום רעאלעס. הבטחות, צוזאגען מיט ברייטער האנד זענען געמאכט געווארען פאר אלע שיכטען פון דייטשען פאלק, פון די הבטחות איז קיין זכר נישט געבליבען, געגעבען האט מען גארנישט, און ס'איז נישט קיין וואונדער, וואס אין די טיפע טיפענישען אין דייטשלאנד לאזט זיך פיהלען אנ'ענטוישונג. דער היטלעריזם האט פערניכטעט די יודען און זייערע עקזיסטענצען, ער האט צושמעטערט די ארגאניזירטע ארבייטער, די סאציאליסטען און קאמוניסטען, אבער קיין פארבעסערונג פון דער עקאנאמישער לאגע אין לאנד האט ער נישט געבראכט.

די ענטוישונג געהמט ארייננדריגען אין די נידריגערע שיכטען פון דער פארטיי. נאמירליך זענען די אויבערשטע שיכטען נאך צופרידען פון דער „נאציאנאלער רעוואלוציע", זי האט דאך פאר זיי געעפענט די קוואלען פון מאכט, פון מעגליכקייטען צו זעטיגען זייערע מאכט-לוסטען, זייער קאריעריזם און בלוט-גיריגקייט. אבער די אונטערשטע שיכטען האבען נישט בעקומען דאס, אויף וואס זיי האבען געהאפט. די פארטיי-קאסעס האבען זיך אויסגעשעפט און די מלוכה קאן נישט צאהלען יעדען קיין פענסיעס, און דער געוועהנליכער ברוינער זעלנער" איבערצייגט זיך, אז מעהר ווי א טעלער זופ אין קאזארמע האט ער נישט אויף וואס צו האפען. און ווער ווייס ווי לאנג מען וועט נאך קאנען א מיליאן מענשען אויסהאלטען אין די קאזארמעס?

דער דורכשניטליכער בירגער האט לכתחילה גאנץ גערן געגעבען זיין שפענדע פאר די קאסעס פון דער הערשענדער פארטיי. ער האט געהאפט, אז די פארטיי וועט איהם ברענגען פארבעסערונג. איצט זעהט ער, אז ער האט גענומען אויף זיך צו גרויסע לאסטען, אז די אונאויפהערליכע שפענדליכע שנארעריי פאלט מיט א צו גרויסער משא אויף איהם און אויף זיין אייגענעם בודזשעט, און אין דער זעלבער צייט וואקסט דער יקרות, נישט קוקענדיג אויף אלע פארארדנונגען פון דער מאכט. ביים בירגער איז אפילו צוגענומען געווארען די האפנונג צו געבען זיינע קינדער די געהעריגע בילדונג, ווייל די „רעוואלוציאנערע" רעגירונג געהט דאך אויפן וועג פון אויסראטען די אינטעליגענץ אין לאנד, פון פערקלענערן די אינדוסטריע, פון פערטרייבען די פרוי אין קיך אריין, כדי זי זאל נישט פערנעהמען דעם פאסטען פון מאן אין בערוף און אין עפענטליכען לעבען.

אין א בעדייטענדער מאס האבען זיך פערקלענערט די האנדעלס-אומזאצען אין לאנד. בעזונדערס שטארק האבען געליטען, טיילווייז פון יודישן בויקאט, דער פוטער-האנדעל, די האלץ-אינדוסטריע, דאס קוראט-וועזען. די קליינע הענדלער האבען אין אנהויב געהאפט, אז אין הסכם מיטן פראגראם פון די נאציס וועלען ליקווידירט ווערען די אוניווערזאל-מאגאזינען, אבער די קליינבירגערליכע רעוואלוציאנערען האבען דעם דאזיגען שריט נישט געמאכט. מ'האט פון די גרויסע מאגאזינען ארויסגעווארפען די יודישע אנגעשטעלטע און טיילווייז די בעלעבאטים אבער די אוניווערזאל-מאגאזינען אלס אזעלכע זענען געבליבען עקזיסטירען.

וועגען מצב פון דער דייטשער קולטור אין דער צייט פון היטלער-דיקטאטור זאגט עדות די ירידה פון דער דייטשער פרעסע, פון דייטשען בוך, פון דייטשען טעאטער. דייטשלאנד גייט מיט ריזיגע שריט אקעגען דער צייט, ווען דאס לאנד וועט בכלל אויפהערען בענימען צו ווערען אין בעטראכט אלס קולטורעלע מדינה. די פרעסע איז אפר'ן יאהר געוואלדיג געפאלן, אהן א שיער בלעטער האבען אויפגעהערט צו עקזיסטירען, די איבערגעבליבענע האבען פערלוירען טיילמאל ביז ניינציג פראצענט פון זייערע לעזער. דער דייטשער ביכער-מארק גייט בארג אראפ מיט האסטיגע שריט עס איז נישט קיין וואונדער: די דייטשע שריפטשטעלער זענען פערטריבען קיין אויסלאנד, קיין נייע גוטע ביכער ערשיינען נישט, און דער ביכער מארק איז פערווארפען מיט'ן ערגסטען וויסענשאפטליכען שונד וועגען דער ראסען-טעאריע אדער וועגען די פיהרער. די דאזיגע ליטעראטור ווערט פון קיינעם נישט ג'לייענט. עהנליך איז עס מיט'ן דייטשען טעאטער. די טעאטערען שטייען ליידיג און די, אין וועלכע עס ווערען געשפילט די פאטריאטישע פיעסען, ווערען כמעט פון קיינעם נישט בעזוכט.

פערארימונג פון לאנד, פוסטע מלוכה-קאסעס, פאלען פון דער ווירטשאפט, קולטורעלע ירידה, פרעסטידזש - פערלוסט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען באדען, — דאס „איז דער ביל פון דער גאנץ היטלעריסטישער ממשלה. דער היטלעריזם האט נאר איין פראבלעם געלעזט: ער האט צושמעטערט דאס דייטשע יודענטום. מעהר האט ער גארנישט בעוויזען אויפצוטון, נישט קוקענדיג אויפ'ן וויסטען טעראר, נישט קוקענדיג אויף די קאנצענטראציאנס-לאגערען, אויף די הענקערס און טורמעס.

פאר שליסען אזא אפמאך מיט פוילען

וואלטען די היטלערלייט יעדען אנדערן געשטעמפעלט אלס פעררעטער

אין א גרויסען לייט-ארטיקעל רעדט ארום די ריגער „סעוואדניא" דעם נאר וואס געשלאסענעם נישט-אנגריפס-אפמאך צווישען פוילען און דייטשלאנד. די צייטונג רופט אן דעם פאקט דעם „סאמע סענסאציאנעלען" צווישען אלע אינטערנאציאנאלע אפמאכען, וועלכע זענען אין דער לעצטער צייט געשלאסען געווארען.

דער פאראדאקס בעשטייט דערין, וואס אויף צו שליסען אזא אפמאך מיט פוילען האט זיך ענטשיידען די דייטשע רעגירונג, וואס איהרע פיהרער האבען אין פערלויף פון פערצעהן יאהר געשריבען וועגען דער נויטווענדיגקייט צו מאכען א סוף, און וואס גיכער, צו דער ווערסאלער שאנדע און צו דער חרפה פון קארידאר, וועלכער איז נישט אנגענעמבאר ביי קיין שום אומשטאנדען און ביי קיין שום בעדינגונגען. אט די פיהרער, וועלכע האבען איצט די גאנצע מאכט, האבען נאר גאר-נאר נישט לאנג צוריק געהאלטען פאר א פעררעטער יעדען איינציגען, וועלכער האט זיך דערוועגט צו דערלאזען כאטש צייטווייליג דעם פאקטישען מצב, וואס איז נישט צו פעראייניגען געגען כבוד פון דייטשען פאלק. און דער איצטיגער פאקט הייסט דאך אננעהמען דעם סטאטוס קווא און אפזאגען זיך פון די ענטשידענע מיטלען, וועלכע זאלטען איהם בעקאנט ענדערען.

די פאראדאקסאלקייט פון אט דעם נייעם שריט איז נאך גרעסער דערפאר, ווייל דער איצטיגער דייטשער רעזשים זאגט זיך אויך ווייטער נישט אפ פון נאציאנאל-סאציאליסטישען פראגראם, פון זיינע מעטאדען, פון קולט פון כח און קריג, דאס הייסט ער איז נאך מעהר אגרעסיוו פאר די רעגירונגען, וועלכע וואלטען דאך נישט דערוועגט אפילו א רמז צו טון וועגען שלום מיט פוילען וועלכע האט גענומען ביי דייטשלאנד דעם קארידאר".

די צייטונג האלט, אז דאס היטלעריסטישע דייטשלאנד האט איין ציל: צו פערשטארקען איהר מיליטערישע קראפט און דאס שליסען דעם אפמאך מיט פוילען פערפאלגט אויסשליסליך טאקטישע צוועקען: דייטשלאנד וויל בעווייזען די אנדערע לענדער ווי ווייט עס גרייכט איהר פרידליכקייט. כדי אויף דעם אופן זיך צו דערשלאגען גלייכבערעכטיגונג אין דער בעוואפנונג. היטלער דעמאנסטרירט זיין שלום-שטרעבונג גראד אויפ'ן ביישפיל פון דעם לאנד, וואס איז גערעכענט געווארען פארן ערשטען אביעקט פון דייטשען רעוואנזש.

דער דאזיגער טאקטישער שריט איז קודם-כל געווענדעט געגען פראנקרייך, וועלכע שטעלט זיך צומייסטענס אנטקעגען די בעוואפענונגס-פלענער פון דייטשלאנד. דער אפמאך מיט פוילען איז א מיטעל אויסצואיבען א דרוק אויף פראנקרייך, כדי זיך צו דערשלאגען די הסכמה אויף דער דייטשער גלייכקייט אין בעוואפנונגען.

די צייטונג האלט, אז די פאזיציע פון פוילען איז זעהר פערוויקלט און רעטועלהאפט. אמת, דער געשלאסענער אפמאך ריהרט נישט אן די פערשטענדיגונגען, וועלכע הערשען צווישען פוילען און די אנדערע מלכות, אבער ביי די איצטיגע בעדינגונגען וועלען לגבי פוילען גשאפען ווערען נייע שטימונגען אין פראנקרייך און אין די לענדער פון דער קליינער אנטאנט. דארט וועט מען האלטען, אז פוילען שוואכט אפ די פאזיציע פון פראנקרייך און די אנדערע פערבינדעטע אין מאמענט, ווען עס האבען זיך ארויסגעוויזען זעהר שטארקע חילוקי-דעות מיט דייטשלאנד אין דער פראגע פון די בעוואפנונגען.

אויך אין די קרייזען פון העלקערבונד וועט דער אפמאך אויפגענומען ווערען מיט פארבעהאלט: אין אפמאך ווערט אונטערגעשטראכען דער ווילען פון ביידע צדדים צו ערלעדיגען זייערע ענינים אויפן וועג פון דירעקטע אונטערהאנדלונגען. דאס איז דאך אייגענטליך דער שטאנדפונקט פון דייטשלאנד, וועלכע האט געפונען פאר מעגליך אפילו איינגאנצען ארויסצוטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

מיט דעם גרעסטען פערדאכט וועט מען זיך צום אפמאך צווישען ווארשע און בערלין בעציהען אין מאסקווע. דארט איז מען איבערצייגט, אז אין נאציסטישען דייטשלאנד טראגט מען זיך ארום מיט פיינדליכע און אגרעסיווע פלענער לגבי סאוויעט-רוסלאנד. די גלייכצייטיגע דערנעהנטערונג פון פוילען צו דייטשלאנד און צו ס.ס.ס.ר. וועט שאפען א באדען פאר כלערליי השערות און חשדים.

ווי זעהט עס אויס מיט'ן באיקאט אין ענגלאנד?

די הילפס-אקציע פון דער יודישער פעדעראציע

אין ווילנע האט געווייל אויף א קורצען בעזוך דער לאנדאנער יודישער זשורנאליסט און געזעלשאפטליכער טוער א. מ. קייזער, גענעראל-סעקרעטאר פון דער יודישער הילפס-פעדעראציע אין ענגלאנד. דער גאסט האט מיטגעטיילט א ריי אינטערעסאנטע זאכען פון זיינע איינדרוקען איבער דעם יודישען לעבען אין פערשידענע לענדער, וואס ער האט לעצטענס בעזוכט אין אויסטראג פון דער פעדעראציע.

וועגען דער ווירקונג פון באיקאט איז שווער צו זאגען, איינס נאר איז זיכער — אז בערלין איז געווארען א טויטע שטאט. אפילו אין דער סילוועסטער-נאכט האט זיך דער עולם נישט געלאזט וואוילגיין. א דריטעל געשעפטען שטייען ליידיג.

אינטערעסאנט זענען געווען די מיטטיילונגען, וואס א. מ. קייזער האט איבערגעגעבען וועגען דער באיקאט-בעוועגונג אין ענגלאנד. עס האט זיך ענטפלעקט די הינטערקוליסנדיגע שטערונגס-ארבייט פון די יאהודים, וועלכע ווילען פערדעקען זייער סאבאטאזש פון דער באיקאט-בעוועגונג מיט דעם אויסרייד, אז זיי קען נאך אמאל אויסקומען צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט דער היטלער-רעגירונג וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען, אין דער אמת'ן אבער שטעקען זיי מיט גרויסע קאפיטאלען אין דייטשלאנד.

נישט אזוי פארן באיקאט ציטערט דער היטלער-רעזשים, ווי פאר דעם טומעל ארום דעם. און אויך אין דעם פרט האבען די יאהודים אין ענגלאנד געשטערט, דערגייענדיג אזוי ווייט, אז זיי האבען געזוכט מיט דער הילף פון דער פאליציי נישט צו דערלאזען צו דער אנטי-היטלערישער דעמאנסטראציע אין לאנדאן. די דעמאנסטראציע איז אבער יא פארגעקומען און האט געמאכט א גרויסען רושם.

אבער דער באיקאט אין ענגלאנד ווערט דורכגעפיהרט זייער שוואך, מיט דער אויסנאהם פון דער פוטער-בראנזשע, וועלכע האט זיך אינגאנצען אריבערגעטראגען פון דייטשלאנד קיין ענגלאנד. נישט אומזיסט לאדט איין די דירעקציע פון דער לייפציגער מעסע די יודען צו קומען אויף דעם פריהלינגס-יאריד, פערזיכערענדיג זיי שוץ: לייפציג פיהלט גוט דעם באיקאט.

אנטקעגען דעם באיקאט איז כדאי צו פערצייכענען, אז ארץ-ישראל האנדעלט מיט דייטשלאנד גאנץ פעסט און אין די בערלינער געשעפטען ווארפען זיך אין די אויגען די מייראנצען מיט דער מארקע „פרדס".

דער דירעקטער צוועק פון א. קייזערס רייזע איז צו ארגאניזירען די פסח-הילף פאר די יודען אין ראטענפערבאנד, וואס פלעגט ביז איצט געפירט ווערען דורך פערשידענע געזעלשאפטען און יחידים. די הילפס-אקציע האט געשלאסען א זעהר גינסטיגען אפמאך מיט טארגסין, און די ארבייט אין סססר ווערט בעיקר קאנצענטרירט אין ארויסגעבען לעבענסמיטלען דורך שפייז-פעקלעך הן צו יחידים און הן צו קהלות. די ארבייט ווערט אנגעפירט דורך די פערטרעטער פונ'ם הילפס-פערבאנד אויפן ארט, וועלכע האבען די השגחה אויף דער געהעריגער פערטיילונג פון די שפייז-מיטלען. לויט א געוויסען אפמאך ווערען די שפייז-מיטלען אפגעקויפט פון דער „טארגסין"-צענטראלע און ווערען איבערגעגעבען צו די נצרכים לויט די אנווייזונגען פון דעם פערבאנדס פערטרעטער. א חוץ די פערטיילונג פון די אומזיסטע שפייז-פעקלעך פאר די נויטליידענדע ווערט אויך דורך דעם אפאראט פון דעם הילפס פערבאנד ארויסגעגעבען אין ראטענפערבאנד שפייז-פעקלעך צו יחידים לויט די בעשטעלונגען פון זייערע קרובים אין אויסלאנד. אין משך פון די לעצטע אנדערטהאלבען יאהר איז דורכ'ן לאנדאנער הילפס = פערבאנד פערווענדט געווארען אויף שפייז-מיטלען פאר די נויטליידענדיגע אין ראטענפערבאנד א סומע פון קרוב צו 27 טויזענד פונט, פון וועלכע עס זענען געשטיצט געווארען אנ'ערך פון 120 טויזענד נפשות. אויסער אויסער דעם ווערען די נויטליידענדע אין פסס"ר אונטערשטיצט פונ'ם פערבאנד מיט קליידער, מעדיצינישער הילף ווי אויך מיט רויווארג און ארבייטס=מכשירים.

אויף פסח ווערען ארויסגעגעבען פסח-פראדוקטען, בעיקר מעהל אויף צו באקען מצות. אויף דעם לעצטען פסח האט דער הילפס-פערבאנד פערווענדט אויף דעם מין הילף א סומע פון 4589 פונט, פון וועלכע 25,000 נפשות האבען בעקומען פסח-שטיצע. אין פיל שולען אין אוקראינע ווערען אין די יום-טוב-טעג געמאכט „מי שברכס" דעם לאנדאנער הילפס-פערבאנד. טויזענדער בריף קומען כסדר אן קיין לאנדאן, אפדאנקענדיג דעם פערבאנד פאר דער רעטונגס-ארבייט. בכלל איז היינט צו טאג דער הילפס-פערבאנד די איינציגע יודישע הילפס-ארגאניזאציע, וואס פיהרט אן איהר הילפס-ארבייט אויף א ברייטען און עפענטליכען וועג צווישען די נויט ליידענדע יודען אין ראטענפערבאנד.

איצט וועט פאר דער דאזיגער הילף געגרינדעט ווערען אין ווארשא א צענטראלע ביורא, וועלכע וועט קאנצענטרירען די ארבייט, אננעמען בעשטעלונגען א.א.וו. די ווארשאווער קהלה האט צוגעזאגט איהר הילף. עס ווערען אויך פערענדיגט די אונטערהאנדלונגען מיט דער אינקאסע-צענטראלע פון דעם רעוויזיאנס-פערבאנד, וועלכע שטעלט אין רשות פון דער אקציע איהר אפאראט.

וואס שייך די הילפס-ארבייט פון דעם פערבאנד אין פוילען ווערט זי געפיהרט אויף א מעהר קאנסטרוקטיווער ליניע. עס ווערען פונ'ם פערבאנד אונטערשטיצט דערהויפט די גמילות-חסדים-קאסעס אין פערשידענע פראפעסיאנעלע און דערציהונגס-אנשטאלטען. אין דעם איצטיגען מאמענט שענקט דער פערבאנד א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט די פליטים פון דייטשלאנד אין פוילען. דער פערבאנד איז בכלל די איינציגע אויסלענדישע ארגאניזאציע, וועלכע האט אונטערשטיצט די פליטים פון דייטשלאנד אין פוילען זינט דעם טאג ווען די פליטים בעוועגונג האט זיך אנגעהויבען. ביז איצט האט דער הילפס-פערבאנד שוין פערווענדט אויף דער הילף פאר די פליטים פון דייטשלאנד אין פוילען א סומע פון איבער טויזענד פונט, און עס איז אויך געווען די אויפגאבע פון א. מ. קייזער צו בעקענען זיך אין ווארשע, ווי אזוי די הילף איז געגעבען געווארען.

כאראקטעריסטיש איז, אז די יאהודים זענען געווען קעגען שטיצען די פליטים פון דייטשלאנד, וואס שטאמען פון פוילען, סיידען זיי האבען געוואוינט אין דייטשלאנד נישט ווייניגער ווי 20 יאהר. די פשרה איז געווען אויף 15 יאהר.

דער מגיד

טיפּען פון דער פערגאַנגענער יודישער וועלט

פון ראובן בריינין

דער מטיף לאומי (דער נאַציאָנאַלער רעדנער), וועלכער איז ערשינען לערך מיט פופציג יאָהר צוריק אין די יודישע שטעט און שטעטלעך, אין רוסלאַנד, פוילען און גאַליציען, איז געווען אַ גאַנץ נייע דערשיינונג אין דעם יודישען לעבען.

ביז עס האָט זיך באַוויזען דער מטיף לאומי אויף דער בימה אין די בתי־מדרשים, איז געווען דער ברייטסטער יודישער עולם, וואָס האָט געפאָרט נאָך אַ יודיש וואָרט, אָנגעוויזען אויף די מגידים פונ'ם גאַנץ אַלטען חדר, וועלכע פלעגען באַווייזען קונץ־שטיק אין אַריינטייטשען אין די פסוקים ווילדע זאַכען, וואָס האָבען נישט געהאַט קיין באַציהונג צום טאָג־טעגליכען לעבען.

די אַמאָליגע מגידים, פון וועלכע עס איז היינט באַלד קיין זכר נישט געבליבען, פלעגען קומען צום יודישען עולם, פון די יודען פון אַ גאַנץ יאָהר, מיט משונה'דיגע דרשות, אין וועלכע זיי פלעגען מוסר'ן די צוהערער, אַז זיי זענען נישט גענוג פרום, נישט אַזוי גאָט־פאָרכטיג, ווי יודען דאַרפען זיין. דורך מאָדנע משלים און מיט דער הילף פון געוויסע ציטאַטען פון עין יעקב, פון מדרש, פונ'ם אַלשיך הקדוש און ד. ג., פלעגען זיי זוכען צו באַווייזען, אַז די עולם הזה, אַז די וועלט איז באַשאַפען געוואָרען נאָר צוליב דעם, אַז דער יוד זאָל זיך דאָ פאַרבערייטען פאַר'ן דאָרט פאַר יענער וועלט. די וועלט, אויף וועלכער מיר שלייכען זיך אַרום ווי די שאָטענס, איז נישט ווערט מיט אַלע איהרע תענוגים, מיט איהרע פריידען און ליידען, קיין אויסגעבלאָזענע איי. דער עיקר, די הויפּט־זאַך איז יענע וועלט, די עולם הבא.

די שפּראַך אויף וועלכער די מגידים פלעגען דרשע'נען איז געווען אַ צעקאַליעטשעטער, אַ פאַרקריפּעלטער יודיש, אַ סקאַרבאָווער יודיש אָנגעציקעוועט מיט גמרא ווערטער, מיט פאַרגרייזטע לשון־קודש'דיגע אויסדרוקען, מיט אַ געמיש פון תרגום־לשון און פאַרגרייזטע ווערטער פון די סלאַווישע דיאַלעקטען.

קיינער פון די אַמאָליגע מגידים האָט קיין חוש פאַר דער שפּראַך נישט געהאַט.

מגיד, הייסט „זאָגער". די מגידים פלעגען אָבער נישט זאָגען, נישט דערצעהלען, נישט שילדערן קיין לעבענס־בילדער, ווייל די הויפּט זאַך איז געווען נישט דאָס זאָגען, נישט די גלאַטע און פשוט'ע פראַזע, נאָר דער עכט־יודישער קרעכץ, דער טיפער זיפץ.

יודישקייט האָט געהייסען: דאָס רעליגיעזע לעבען.

דער מגיד האָט געהערט צו די כּלי־קודש. זיינע דרשה'ס פלעגט ער האַלטען איינגעוויקעלט אין אַ טלית, געוועהנליך פלעגט איהם קיינער נישט איינלאַדען צו דרש'ענען. ער איז געווען אַ וואַנדערענדער „זאָגער". פון שטאָט צו שטאָט פלעגט ער אַרומוואַנדערען. אָנקומענדיג אין אַ שטאָט אָדער שטעטעל צום ערשטען מאָל, פלעגט ער ראשית לכל, פאַר אַלעם, אַריינקומען צום רב, צום מרא ד'אתרא, אום צו נעמען אַ דערלויבניש אויף צו זאָגען פאַר'ן עולם און אום צו געהן נאָך דער דרשה אין די הייזער און איבער די קראָמען מיט אַ מאַרביגער פּאַטשיילקע צו קלייבען אַלטע פאַרשימעלטע פּיאַטאַקעס אַלס שכר פאַר זיין דרשה.

האָט ער איינמאָל בעקומען אַ דערלויבניש פונ'ם רב אין שטעטעל האָט ער שוין געהאַט אַ חזקה אויף דעם, — אַ חזקה אויף דער גייסטיגער אַרימקייט און אויף דעם מאַטעריעלען דליה. אָנקומענדיג אין אַזאַ שטעטעל פלעגט ער זיך גלייך אָפּשטעלען אין אַ שוהל. די קהלה פלעגט שוין גלייך וויסען, אַז דער אין דער מגיד וועט זאָגען. בין מנחה למעריב פלעגט דער מגיד אַרויפקריכען אויף דער בימה. דער אָרימער עולם פלעגט אַרומרינגלען די בימה, אָנשפּיצען זייערע אויערן און פלעגט שלינגען די איהם בעקאַנטע ווערטער.

די מייסטע מגידים זענען געווען גאָר קליינע לומדים, זייערע דרשות פלעגען זיי אָפּשרייבען פון אַ מעהר בעקאַנטען מגיד, פון אַזאַ, וועלכער האָט יאָ געקאָנט לערנען. די מייסטע פון די וואַנדערענדע מגידים פלעגען זיך אויסלערנען אויף אויסענווייניג באַר איין דרשה, מיט וועלכער זיי פלעגען אַרומפּעדלען אַ לעבענלאַנג.

פלעגט קומען אין שטאָט אַ מגיד, וועלכער איז געווען אַ תלמיד־חכם, אָדער וועלכער האָט געהאַט אַ הדרת־פּנים, דאַן פלעגט איינער פון די חשובי'ע'ס באַלעבאַטים בעגלייטען איהם איבער די הייזער און איבער די קראָמען.

אַ דאַנק אַזאַ מין בעגלייטער, פלעגט דער מגיד, דער תלמיד חכם, מאַכען עטוואָס מעהר קאָפּער געלד.

ווען די ניי־העברעאישע השכלה־ליטעראַטור האָט זיך באַוויזען אינ'ם יודישען תחום המושב, האָבען די מייסטע שרייבער אויסגעלאַכט און שטאַרק קריטיקירט די אָרימע מגידים, זייערע קרומע און לאַמע דרשות און זייער מוסר.

בעזונדערס האָט מען ביטער בעקעמפט יענעם, אין זיין צייט, זעהר בעקאַנטען קעלמער מגיד, וועלכער פלעגט אין זיינע דרשות פאַרשילטען די משכילים, די היינטיגע אפּיקורסים, מיט טויטע קללות.

ביי דעם גרויסען העברעאישען דיכטער יהודה לייב גאָרדאָן גראַמט זיך אין איינעם פון זיינע שירים, דער „מגיד פון קלעם" מיט דעם „אייזעל פון בלעם".

* * *

די חבת ציון בעוועגונג, וואָס איז געווען דער פּראָדוקט פון דער נאַציאָנאַלער שטרעמונג אויף דער יודישער גאַס, האָט בעשאַפען דעם טיפּ פונ'ם מטיף לאומי.

אויסערליך פלעגט, — בעזונדערס די ערשטע צייט, — דער מטיף לאומי אויפטרעטען ווי דער אַמאָליגער מגיד: איינגעוויקעלט אין אַ טלית און זינגען די ווערטער מיט דעמזעלבען שטייגער ווי זיין פאָרגעהער. די טעכניק, דער בוי, פון זיין דרשה איז נאָך געווען אַלטמאָדיש. דער אינהאַלט אָבער און די שפּראַך פון דער דרשה פונ'ם מטיף לאומי זענען געווען גאַנץ אַנדערע.

דער מטיף לאומי האָט אָנגעהויבען רעדען צום יודישען עולם מיט אַן אַנדער לשון: מיט דער צאַפּלדיגער שפּראַך פונ'ם אַלטעגליכען לעבען. שוואַרץ אויף שוואַרץ, פלעגען זיי שילדער'ען דאָס פינסטערע און ביטערע לעבען אין די גלות־לענדער.

מיט ליכטיגע און העלע פאַרבען האָבען זיי געמאָלען די יודישע גאולה, די דערלייזונג, וואָס די חובבי ציון וועלען ברענגען דעם יודישען פאָלק.

דער מטיף לאומי איז געשטאַנען אונטער דעם שטאַרקען איינפלוס פון דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור, וועלכע איז געווען אין אָנהויב פון די אכציגער יאָהרען אין פאָריגען יאָהר־הונדערט שטאַרק נאַציאָנאַליסטיש.

דער מטיף לאומי האָט גערעדט צום יודישען עולם, ווי אַ מענש צו מענשען. ער האָט בעשילדערט די פּיין פונ'ם גלות, האָט בעריהרט די טעגליכע פּראַגען, די פּראָבלעמען פונ'ם וואָכעדיגען, צו־וואָכעדיגען לעבען און האָט געשילדערט די זעהנזוכט, דאָס בענקעניש פון דער יודישער נשמה נאָך ארץ ישראל.

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס אויך דער מטיף לאומי פלעגט אויסזינגען זיין רעדע מיט דעמזעלבען סקאַרבאָווען ניגון, ווי דער אַמאָליגער מגיד און פלעגט פאַרענדיגען זיין רעדע מיט דעם אַלטען נוסח: יבא לציון גואל, איז ער דאָך געווען דורכגעדרונגען מיט'ן רענעסאַנס, מיט דעם ווידער בעלעבונגס גייסט.

די אַלטמאָדישע יודען האָבען אינסטינקטיוו דערפיהלט דעם נייעם גייסט, וואָס איז בעהאַלטען אין די אַלטע ווערטער און אויסדריקען פון די נאַציאָנאַלע רעדנער.

די אַלטע יודען פלעגען נישט קומען הערען דעם נייעם סאָרט מגידים. דערפאַר פלעגט קומען מאַסענווייז די יוגענט, אויך די שטודירענדע, אין די אַלטע בתי־מדרשים, אום צו הערען די נייע „זאָגער" און אָנזאָגער.

די יודישע שפּראַך, וואָס די מטיפים פלעגען געברויכען אויף דער בימה איז געווען דער ערשטער פּרווו צו רעדען עפענטליך, אין אַ מאָדערנעם יודיש, וועלכען זיי האָבען ווילענדיג און נישט ווילענדיג, בערייכערט און פאַרפייגערט מיט מאַנכע געלונגענע ווערטער.

* * *

די ערשטע מטיפים לאומים (די נאַציאָנאַלע רעדנער). די ערשטע שוואַלבען, וואָס האָבען געבראַכט די פריהלינגס־ווינטלעך פון דער יודישער אויפלעבונג אין די דומפּיגע און פאַרשטיקטע יודישע געסלעך, וואָס איך האָב פערזענליך און פון דער נאָהענט קאָנען געלערנט, זענען געווען יעווזעראָוו פון ווייס־רוסלאַנד און מכבי, וואָס איז בעקאַנט געווען אונטער דעם נאָמען „דער קאַמעניעצער" פון אוקראַינע.

ביידע האָבען די געהאַט אָנגעהויבען זייער קאַריערע מיט גרויס דערפאָלג, אַלס אַלטמאָדישע מגידים, און דאַן זיי זענען פאַרכאַפּט געוואָרען פון דעם אויפלעבענדען נאַציאָנאַלען גייסט, האָבען די זיך באַמערקליכערווייזע פאַרוואַנדעלט אין מאָדערנע אַגיטאַטאָרען פאַר דער חיבת־ציון בעוועגונג, בייבעהאַלטענדיג די אַלטע אויסערליכע פאָרם און די טעכניק פון דער אַלטער מגידות.

יעווזעראָוו איז געווען אַ קלוגער און רוהיגער רעדנער, וועלכער האָט גוט און טיף געקאַנט די פּסיכאָלאָגיע פונ'ם גלות־יודען. מיט זיין גלאַטער צונג, און מיט זיין קלאָרער הסברה האָט ער מאַגנעטיזירט דעם דורכשניטליכען יודען, דעם בעל הבית, דעם אָרימען קרעמער און איבערהויפּט דעם המון עם.

מכבי איז געווען אַ פלאַם־פייערדיגער רעדנער, אַ גרויסער און שאַרפער לומד. ער האָט געהאַט אַן אויסערגעוועהנליכען זכרון און איז געווען שטאַרק בעלעזען אין דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור.

זיין טעמפּעראַמענט איז געווען אש־להבה, מיט אַ שטאַרקער דראַמאַטישער בייגונג.

ווייניגער ווי דריי־פיר שעה האָט ער נישט געקאָנט רעדען. זעהר אָפט פלעגט דויערן זיינע אַ רעדע אָדער אַ דרשה, נישט ווייניגער ווי זעקס שעה אונאונטערגעבראָכען.

זיין רעדנער־קראַפט איז געווען אויסערגעוועהנליך. זיין שפּראַך איז געווען פיל־פאַרביג און שטאַרק נואַנסירט.

זיינע אַ רעדע פלעגט ענטהאַלטען פיל חידושים, תלמודישען פּילפּול, פילאָזאָפישע חקירות, גייסטרייכע און שאַרפזיניגע איינפאַלען, לעבענס־בילדער, קריטישע באַמערקונגען א. ד. גל.

זיין ווירקונגס־קרייז איז געווען צווישען די לומדים, די משכילים און סתם בעלי־מוחות.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
נעמט אָן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאָג פון 9—1 בייטאָג
פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. **H. LUBICZ**
ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונד, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

פּראָטעזען, קאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס־איינלעגען געגען פוס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אָבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81.

די „בלוטיגע גרעפין"

וואָס האָט זיך געבאָדען אין דעם בלוט פון יונגע מיידלעך כדי צו בלייבען שטענדיג יונג

פון י. שטעגער.

כּדי זי זאָל קענען אָנגעהן אומגעשטערט מיט איהרע בלוטיגע רציחות, האָט עליזאַבעט איינס נאָך דעם אַנדער'ן חתונה געמאַכט איהרע קינדער, וואָס וואָלטען ענטוועדער אַרויסגעטראָטען געגען איהר, ווען זיי דערוויסען זיך פון די טייוועלשע שטיק פון זייער מוטער. אָדער זיי וואָלטען אפשר אַליין בעקומען חשק אָנטיילצונעהמען אין אַט די שודערליכע מאָרדען. איהר בלוט איז דאָך אויך גערונען אין זייערע אָדערן און — „דאָס עפּעלע פאַלט נישט ווייט פון דעם בוימעלע"...

די צאָהל פון די קרבנות האָט זיך אַלץ פאַרמעהרט. די גרעפין אַליין האָט ליב געהאַט אַריינצושטעקען ברענענדיגע שפּילקעס אין די לייבער פון די אומגליקליכע מיידלעך אָדער שניידען פון די שטיקער מיט ספּעציעל אָנגעשאַרפטע שווערדען און מעסערס.

זעקס הונדערט און פערציג (640) מיידלעך זענען אומגעקומען דורך די הענט פון דער „בלוטיגער עליזאַבעט" און איהרע שותפים. ביי דעם 640־טען קרבן זענען די אַלע אַריינגעפאַלען.

פאָרגעקומען איז עס צוליב דעם:

איינע פון די אומגעקומענע מיידלעך האָט אויסגעזען געוואָלט חתונה האָבען מיט אַ יונגערמאַן, וואָס איז געווען שטערבליך פאַרליבט אין איהר. זי איז געוואָרען אַ דינסט־מיידעל אין דער בערי־פּינס פּאַלאַץ צוליב דעם נדן, וואָס עליזאַבעט האָט צוגעזאָגט. זי האָט געוואָלט ברענגען איהר הייסגעליבטען און הייס־ליבענדיגען חתן נישט בלויז איהר שעהנקייט און יוגענד, נאָר אויך געלד, כדי זיי זאָלען האָבען מיט וואָס אָנצוהויבען זייער צוזאַמענלעבען.

די בלוטיגע גרעפין האָט אָבער געהאַט אַנדערע פּלענער. דאָס מיידעל איז אומגעבראַכט געוואָרען פאַר איינעם פון די „בלוט־בעדער", און דער חתן האָט זיך געוואונדערט למאי זיין געליבטע בעגעגענט זיך נישט מעהר מיט איהם.

ער האָט געוואוסט, אַז מען מורמעלט אונטער, אַז אין דער גרעפין פּאַלאַץ קומען פאָר שודערליכע זאַכען, כאָטש אין וואָס די שודערליכקייטען בעשטעהען האָט קיינער נישט געוואוסט. די קערפּערס פון די קרבנות האָט דער האָרבאַטש שוין אַזוי בעגראָבען, אַז קיינער זאָל זיך נישט אָנשטויסען אויף וועלכע עס איז בעווייזען.

דער חתן האָט אָבער געוואָלט אויסגעפינען, וואָס עס האָט פּאַסירט מיט זיין כלה. ער האָט זיך בעפריינדעט מיט אַ פּאָר פון די דינסט־מיידלעך, זיי אונטערגעקויפט און אַזוי אַרום האָט ער זיך איינמאָל אַריינגעגנב'עט אין פּאַלאַץ, כדי גוט נאָכצושפּיאָנירען, וואָס עס קומט דאָרט פאָר.

ענדליך האָט ער איינמאָל אָנגעטראָפען אויף אַ שודערליכער מאָרד־צערעמאָניע איבער איינע פון די דינסט־מיידלעך, וועלכע ער האָט געקענט, און וועלכע ער האָט נעבען פריהער קיין בעגריף נישט געהאַט צו וואָס מען האָט זי אָנגעשטעלט.

ווען דער שפּיאָנירענדיגער יונגערמאַן האָט דערזעהן, וואָס אין גרויסען זאַל קומט פאָר, איז דאָס בלוט אין זיינע אָדערן פאַרגליווערט געוואָרען און די האָר אויף קאָפּ האָבען זיך איהם געשטעלט קאַפּויער. ער האָט געוואָלט אויסשרייען פון ווייטאָג. ערשטענס, דערוויסענדיג זיך, אַז מיט זיין הייס־געליבטער האָט מען אויך געטון דאָסזעלבע; צווייטענס, ווייל די סצענעס אין זאַל זענען געווען אַזעלכע, אַז זיי האָבען יעדען נאָרמאַלען מענש געקענט אַראָפּפיהרען פון זינען. ער האָט זיך אָבער איינגעהאַלטען און דער אויסגעשריי איז געבליבען שטעקען אין זיין האַלז.

פּונקט אַזוי שטיל און פאַרבאָרגען ווי ער האָט זיך אַהין אַריינגעכאַפּט, איז דער יונגערמאַן אַרויס פון עליזאַבעטס הויף און זיך גלייך אַוועקגעלאָזט קיין פּרעסבורג, צום קאַנצלער געאָרג טורזאָ, און ער האָט איהם דערצעהלט, וואָס עס טוט זיך אין הויף פון דער גרעפין עליזאַבעט נאַדאַסדי.

דער האַרטנעקיגער קאַנצלער אַליין איז אויך אויפגעשוידערט געוואָרען פון דעם, וואָס דער יונגערמאַן האָט איהם דערצעהלט. טורזאָ האָט נישט געוואַרט קיין מינוט לענגער, און אין דער בעגלייטונג פון דעם יונגענמאַן מיט אַ טרופּע סאָלדאַטען האָט ער אַוועקגאַלאָפּירט קיין קאַרטיטש.

די גרעפין איז איבערראַשט געוואָרען פון דעם פּלוצימדיגען וויזיט פון דעם קאַנצלער, צו וועמען זי איז אָפט געפאָהרען אויף פריינדליכע בעזוכען. זי איז אָבער באַלד געוואויר געוואָרען, אַז ער איז נישט געקומען אָפּצאָהלען איהר מיט אַ וויזיט, נאָר צו אַרעסטירען זי און איהרע זעקס אַרויסהעלפער, ווייל דער שרעקליכער סוד, וועלכען זי האָט געטראָגען ביי זיך, איז ענדליך ענטדעקט געוואָרען.

די שולדיגע זענען געשמידט געוואָרען אין קייטען און אָפּגעפיהרט געוואָרען קיין פּרעסבורג, וואו מען האָט זיי געשטעלט צום פּראָצעס. ביז דער פּראָצעס האָט זיך אָנגעהויבען, האָט די אָנקלאַגע געזאַמעלט אַלע בעווייזען. עס זענען געמאַכט געוואָרען אויספאָרשונגען אין די פאַמיליעס, וואָס זייערע טעכטער זענען אַוועק אַלס דינסט־מיידלעך צו דער גרעפין און זענען מעהר נישט צוריקגעקומען; מען האָט אויפגעגראָבען די גאָרטענס אַרום פּאַלאַץ און די ערד אין קעלער פון שלאָס און מען האָט פון דאָרט אַרויסגעשלעפּט די האַלב־פאַרפוילטע קערפּערס פון די קרבנות.

די אָנקלאַגע האָט שוין געהאַט צוגעשטעלט אַלע איהרע בעווייזען, דעם 2. יאַנואַר 1641, האָט זיך דער פּראָצעס אָנגעהויבען. דער פּראָצעס האָט לאַנג נישט געדויערט, דער אורטייל פון די ריכטער איז געווען ווי פאָלגט:

דער האָרבאַטשער קאַרליק און די אַם זאָלען פאַרברענט ווערען לעבעדיג; די אַנדערע פיר דינער, וועלכע האָבען אַרויסגעהאָלפען אין די מאָרדען זאָלען געקעפּט ווערען ווי געוועהנליכע פאַרברעכער. פאַר דער גרעפין אַליין האָט מען אויסגעטראַכט אַ בעזונדער שטראָף; זי איז פאַראורטיילט געוואָרען צו זיין אַרעסטירט דאָס גאַנצע לעבען אין דעם קעלער פון איהר פּאַלאַץ, וואו עס זענען אַמאָל געטויטעט געוואָרען און וואו מען האָט בעגראָבען אַ טייל פון די קרבנות.

געוועהנליך וואָלט מען זי אויך געקענט פאַראורטיילען צום טויט, ווייל דאָס פאַרמעגען פון אַלע פאַרמשפּט'ע פלעגט איבערגעהן צום פּריוואַט־אייגענטום פון דעם הערשער פון לאַנד. עליזאַבעט האָט שוין אָבער פון פריהער געהאַט אָפּגעזאָגט איהר פאַרמעגען צו איהרע קינדער. דער אימפּעראַטאָר מאַקסימיליאַן וואָלט דאַן סיי־ווי־סיי גאָר נישט געקענט געווינען פון איהר טויט. האָבען די ריכטער דערפאַר אויסגענוצט די מעגליכקייט צו בעשטראָפען זי אויף אַזאַ אופן, וואָס איז פאַר איהר געווען נאָך שרעקליכער ווי טויט־שטראָף.

דריי יאָהר צייט האָט די „בלוטיגע עליזאַבעט" פאַרבראַכט אונטער אַרעסט אין איהר קעלער. קיין טראָפּען ליכט איז אַהין נישט צוגעקומען, קיין ביסעל וואַרימקייט אַחוץ זונשיין, און אין דער גרויסער פינסטערניש פון קעלער האָט זי געהערט די געשרייען פון איהרע 640 קרבנות, די אומשולדיגע מיידלעך. ביז זי איז משוגע געוואָרען. ווילד זענען געווען איהרע געוואַלדען. אַ זיבלאָזע האָט זי געדראַפּעט און געקראַצט די נאַסע שטיינערנע ווענט. די מויער איז געווען אַן אַלטע, אַ שטאַרק געבויטע ווי אַ פעסטונג, און קיין איינציגער ציגעל האָט זיך נישט גערוהרט פון אָרט.

עליזאַבעט איז געשטאָרבען אין יאָהר 1614. פון דעם קעלער האָט מען אַרויסגענומען דעם טויטען גוף פון דער בעסטיאַלישסטער פרוי אין דער געשיכטע, וואָס האָט אויסגעהויכט איהר אָטעם פּונקט מיט 320 יאָהר צוריק.

אין קאַרטיטשע שטעהען נאָך ביז דעם היינטיגען טאָג די רואינען פון דעם פּאַלאַץ, אין וועלכען עליזאַבעט האָט אויסגעפיהרט איהרע שודערליכע מאָרדען, כדי צו בלייבען יונג דאָס גאַנצע לעבען און כדי צו שטילען איהר דורשט נאָך מענשליכען בלוט.

די איינוואוינער פון דעם דאָרפעל, אַבערגלויבישע פּויערים, דערצעהלען, אַז ביז דעם היינטיגען טאָג קען מען דאָרט יעדע נאַכט הערען די געשרייען פון דער „בלוטיגער עליזאַבעט" און די קולות פון איהרע קרבנות, קיינער פון די איינוואוינער וויל נישט אַריינגעהן אין דער חורבה אויס מורא פאַר דעם ביזען גייסט פון דער מערדערישער גרעפין. די מיידלעך פון קאַרטיטשע וועלען פאַר קיין בעלוינונג אין דער וועלט אפילו נישט צוגעהן נאָהענט צום אָרט, וואו די חורבה פון פּאַלאַץ געפינט זיך. „די בלוטיגע עליזאַבעט" איז אַ שרעקענס־וואָרט פאַר דער גאַנצער געגענט.

אָט דאָס איז די געשיכטע, וואָס עס דערצעהלען די דאָקומענטען פון דעם נאַציאָנאַלען טשעכאָסלאָוואַקישען מוזעאום אין פּראַג.

(סוף)

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַך

צוואַנגס-צעכען

מ'דאַרף אָננעהמען, אַז די פראַגע וועגן צוואַנגס-צעכען וועט אַדורכגעפיהרט ווערען, די באַוועגונג צום אינדוסטריע-געזעץ איז שוין אָנגענומען געוואָרען אין דער ערשטער לעזונג פון סיים און וועט זיכער אויך אינגאַנצען אָנגענומען ווערען.

פון די קאָנפערענצען, בעראַטונגען און אונטערהאַנדלונגען, וועלכע זענען וועגען דעם ענין פאָרגעקומען צווישען די האַנדווערקער-קאַמערן און דעם האַנדעלס- און אינדוסטריע-מיניסטעריום דאַרף מען אָננעהמען, אַז אויך דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער-פערבאַנד איז אויך מסכים געווען אויף צוואַנגס-צעכען, און דאָס נישט בעזונדער קיין יודישע און בעזונדער קריסטליכע, נאָר איינהייטליכע אַלגעמיינע צוואַנגס-צעכען.

מיר מוזען אונטערשטרייכען, אַז די פראַגע וועגען צוואַנגס-צעכען איז ווייניג אָדער כמעט אינגאַנצען נישט דיסקוטירט געוואָרען אין די יודישע האַנדווערקער-רייהען, מ'דאַרף זיך גאַנץ גוט פערטראַכטען, צי דאָס איינפיהרען אַלגעמיינע צוואַנגס-צעכען וועט זיין למובת די יודען. ווען מיר האָבען די דאָזיגע פראַגע געשטעלט דעם פאָרזיצער פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד ה' ראָסנער, האָט ער דערויף געענטפערט, אַז ביי די איצטיגע בעציהונגען פון דער רעגירונג איז אַזוי מורא נישט פערהאַן, דאָס וואָלט אפשר געווען אמת, אָבער נישט אַלץ זענען די בעציהונגען פון דער רעגירונג.

די צעכען, וועלכע וועלען איצט בעקומען ברייטערע קאָמפעטענצען, וועלען האָבען צו טון מיטן פראַקטישען לעבען, זיי וועלען זיין אין קאָנטאַקט מיט די האַנדווערקער גופא, זיי וועלען האָבען צו ערלעדיגען די טאָג-טעגליכע האַנדווערקער אינטערעסען, זיי וועלען דאָס זיין די פּוסקים אחרונים אין אַלע האַנדווערקער-פראַגען און פון זיי וועלען אויך זיין אָפּהענגיג די יודישע האַנדווערקער. ווי וועט אויסזעהן דעמאָלס די לאַגע פון די יודישע האַנדווערקער? מיר דאַרפען זיך דעם ענין פאָרשטעלען אויף פאָלגענדען אופן. קיין יודישער סטאַרשי וועט נישט זיין אין קיין שום צעך. ווען זאָלען מיר אָננעהמען דעם קאָפעלוש-מאַכער-צעך אין לאָדז, וועלכער בעשטעהט אין 80 פראָצ. פון יודען, וועט ער אויך נישט וועלען אַרויס שטעלען די קאַנדידאַטור פון יודישע סטאַרשים, אַזוי ווי דאָס איז אין די שטעט, וואו יודען זענען אַ מעהרהייט און דאַך וועהלט מען נישט קיין יודישע סטאַרשים, ווער שמועסט-זשע אין די צעכען, וואו ס'איז פערהאַן אַ נישט-יודישע מעהרהייט איז פערהאַן די געפאַהר, אַז די יודען זאָלען בכלל נישט זיין פערטרעטען אין די פערוואַלטונגען.

אָבער דאָס איז נישט אַלץ. די סטרוקטור פון דעם יודישען האַנדווערק איז אַן אַנדערע ווי ביי די נישט-יודישע, דאָס פיהרען דעם ווארשטאַט, דער פערקויף און אַנדערע ענינים, וועלכע זענען פערבונדען מיט דער מלאכה איז ביי יודישע האַנדווערקער, וועלכע זענען כמעט אויסשליסליך פערבונדען מיטן יודישען קאָנסומענט אַ גאַנץ אַנדערער ווי ביי די נישט-יודען, דעריבער קען מען זיך פאָרשטעלען, אַז אין די אַלגעמיינע צעכען, וואו ס'וועט זיין אַ צוואַנג צו בעהערען, קענען די יודען ליידען אַנ'עוולה, אפילו אינגאַנצען נישט בייזוויליג און נישט אויסגערעכענט, אָבער וויפיל בייזוויליג-קייטען קענען אויך דערביי זיין ביי בעזונדערע מענשען און בעזונדערע צעכען, דאָס קען מען אפילו נישט אויסרעכענען.

אפשר וואָלט דער פרינציפ פון צוואַנגס-צעכען געווען אַ ריכטיגער (דאָס וואָלט מען אויך נאָך געדאַרפט שטאַרק דיסקוטירען), אָבער אינגאַנצען נישט ריכטיג זענען די אַלגעמיינע צוואַנגס-צעכען, מיר קענען דעריבער האָבען תרעומות פערוואָס אַזאַ וויכטיגע פראַגע פאַר'ן כלל יודישען האַנדווערקער איז נישט אַרויסגעקומען עפענטליך פאַר די האַנדווערקער אַליין, נאָר איז ערלעדיגט געוואָרען אין די פערוואַלטונגס-צימערען און נישט אויף אַלגעמיינע פערזאַמלונגען און מיטינגען פון די האַנדווערקער. נאָך איצט האָרפען די יודישע האַנדווערקער זיך פערטראַכטען דערויף און זיך אויסרעכענען אַלע פראָ און קאָנטראָס און זיך צוגרייטען צו דער נייער נאָוועלע, אויב דער פּונקט קען שוין בשום אופן נישט געענדערט ווערען. אויף גוטסקייט און פערשטענדניש פון מענשען קען מען זיך נישט פערלאָזען. די יודישע האַנדווערקער מוזען האָבען בתוב וחתום, אַז זייערע רעכט זאָלען געשיצט ווערען, ערשט דעמאָלט קען אָנגעפיהרט ווערען דער קאַמף פאַר שיצען די דאָזיגע רעכט. אַנדערש האָט זיך אפילו דער קאַמף נישט אויף וואָס צו שטיצען.

וועגען דער פעראייניגונג פון די לאָדזער יודישע האַנדווערקער

פרעזעס ראָסנער האָט געמאַכט צוויי פאָרשלאָגען, וועלכע ווערען איצט דיסקוטירט

בעת דער אַנוועזענהייט פון פרעזעס פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער-פערבאַנד אין וואַרשא — ה' ראָסנער, האָט ער זיך פעראינטערעסירט מיט דער פעראייניגונג פון די יודישע האַנדווערקער אין לאָדז. די פראַגע, וועלכע האָט שוין געהאַט אָנגענומען בולט'ע פאָרמען איז ווידער געבליבען שטעהן אויף אַ טויטען פונקט.

ה' ראָסנער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון יודישען צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד, פאָלודניאָווא 4. אין לויף פון די אונטערהאַנדלונגען האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ס'איז אַ שווערער ענין צונויפצובריינגען די צדדים וועגען דירעקטע אונטערהאַנדלונגען, צוליב דעם האָט פרעזעס ראָסנער אַרויסגערוקט צוויי פאָרשלאָגען: 1) ס'זאָל געשאַפען ווערען אַ פראָוויזאָרישע עקספּאָזיטור פון דער וואַרשעווער האַנדווערקער-צענטראַלע. אין ראַט פון דער דאָזיגער עקספּאָזיטור זאָלען אַריינגעהן פאָרשטעהער פון אַלע עקזיסטירענדע יודישע צעכען אין האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס אָדער 2) אַדורכפיהרען דירעקטע וואַהלען צו דעם דאָזיגען ראַט פון דער עקספּאָזיטור. וואַהל-רעכט זאָל האָבען יעדער איינציגער לאָדזער יודישער האַנדווערקער, און אַזוי אַרום וואָלט געשאַפען געוואָרען די איינהייטליכע אָפּטיילונג פון דער וואַרשעווער צענטראַלע די דאָזיגע פאָרשלאָגען דינען איצט אַלס מאַטעריאַל פון דער דיסקוסיע און ביידע לאָדזער צענטראַלעס.

ווי מיר זעהען רוקט זיך דער ענין ווייטער נישט פאָראויס, דערווייל קומען אומעטער די וואַהלען צו דער האַנדווערקער-קאַמער. ס'וועט איבעריכען אַ רייבונגען און קראַפט די באַוועלע צום געזעץ וועגען צוואַנגס-צעכען. ס'שטעהען אויף דער טאָג-אָרדנונג ברענענדע האַנדווערקער-פראַגען און די צענטראַלעס האָבען דערווייל ערשט בעקומען אַ מאַטעריאַל צו דיסקוסיע.

ס'איז באמת נישט צו פערשטעהן!

הנחה ביים נעהמען קרעדיטען דורך האַנדווערקער

אויב מ'וועט איינצאָהלען 25 פראָצענט, וועט מען דעם רעשט קענען פּראָלאָנגירען אויף אַ גאַנץ יאָהר

מיר האָבען שוין געשריבען וועגען דעם, אַז דער קרעדיט, וועלכער איז בעשטימט געוואָרען דורך דער רעגירונג פאַר די לאָדזער האַנדווערקער, איז וועלכער ווערט פערטיילט דורך דער ק.ק.אַ., איז נישט אויסגענוצט געוואָרען דורך די לאָדזער האַנדווערקער. מיר האָבען אָנגעוויזען דערויף, אַז אַזאַ נישטיגע סומע פון 65 טויזענד זל. איז נישט אויסגענוצט געוואָרען בישט דערפאַר, ווייל די האַנדווערקער נויטיגען זיך נישט אין קרעדיטען, נאָר ווייל די בעדינגונגען צו בעקומען די הלוואות זענען געווען זעהר שווערע. דער שווערסטער בעדינג איז געווען דער, וואָס די גענומענע הלוואה האָט געמוזט בעצאָהלט ווערען אין פערלויף פון אַ האַלב יאָהר, און האָט נישט געקענט פּראָלאָנגירט ווערען.

דער דאָזיגער אומשטאַנד האָט בעוואויגען די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער און האַנדווערקער-מוזער זיך צו בעמיהען, אַז די טערמינען פון די הלוואות זאָלען פערלענגערט ווערען. די בעמיהונגען האָבען געהאַט אַ פּעולה. נעכטען איז געקומען אַן ענטפער פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ", וועלכער גיט די קרעדיטען, אַז אויב אַן הלוואה-נעהמער וועט איינצאָהלען 25 פראָצענט אויף די גענומענע הלוואה, וועט ער דעם רעשט קענען פּראָלאָנגירען ביז אַ יאָהר.

דאָס איז שוין אַ בעדייטענדע פערלייכטערונג, ווייל יעדער בעזונדער האַנדווערקער וועט קענען בעקומען אַ הלוואה אויף איינקויפען מאַטעריאַל אויף אַרבייטען אין סעזאָן און נאָכ'ן סעזאָן אָפּצאָהלען די הלוואה, אָדער ער וועט זיך קענען באַרגען אויף אַנ'אַנגענומענער בעשטעלונג און נאָכן איינפליסען פון דער דעקונג אָפּצאָהלען די הלוואה.

די יודישע האַנדווערקער דאַרפען איצט אויס נוצען דעם קרעדיט אין ק.ק.אַ.

נייע עקספּאָרט-מעגליכקייטען פאַר די לאָדזער האַנדווערקער-אויסאַרבייטונגען

אָנמעלדונגען אין דער האַנדווערקער-קאַמער

אין פערלויף פון דער פערגאַנגענער וואָך האָט די לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער בעקומען פאָרשלאָגען וועגען דער מעגליכקייט פון עקספּאָרט פון לאָדזער האַנדווערקער-אויסאַרבייטונגען קיין אויסלאַנד:

אַ געוויסע בעלגישע פירמע וויל בעקומען אַ פערטרעטונג פון אַ לאָדזער פירמע, וואָס אַרבייט אויס פענסטער-ראַהמען און טירען. אַ פּאָרטוגאַלישע פירמע אינטערעסירט זיך מיט'ן איבערנעהמען די פערטרעטונג פון לעדער אויף שיך און בלוזן גוטע סאָרטען. אַ דרום-אַפריקאַנישע פירמע אינטערעסירט זיך מיט געמיזע-קאָנסערווען. אַן אַמעריקאַנער פירמע וויל אימפּאָרטירען קאַלענדאַרען. באַגדאַד אינטערעסירט זיך מיט'ן אימפּאָרט פון פערטיגע אָנצוגען און קאָרט-מאַנטלען. אַ פּערסישע צוזישע צייטונג וויל איינקויפען אַלע אַרט קונסט אויסאַרבייטונגען.

האַנדווערקער-עקספּאָזיטור

צוזאַמען מיט אַנדערע לאָדזער ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס האָט די עקספּאָזיטור געהערט פון אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטעהער פון האַנדווערקער-פעראיינען און צעכען, וועגען די נאָענטסטע וואַהלען צום לאָדזער שטאָט-ראַט.

פאָרשטעהער פון ראַט פון דער עקספּאָזיטור האָבען זיך בעטייליגט אין אַ רייהע פערזאַמלונגען פון בעזונדערע צעכען.

דאָס יורידישע ביוראָ האָט ערטיילט יורידישע הילף צעהנדליגער מיטגלידער פון בעזונדערע פעראיינען און צעכען.

דער פרעזעס פון דער עקספּאָזיטור ה' אַרנ. ווייצמאַן האָט אַדורכגעפיהרט אַן אינטערווענץ פאַר די קאַלישער האַנדווערקער אין דער לאָדזער האַנדווערקער- און פינאַנץ-קאַמער.

די פערגאַנגענע וואָך האָט ה' אַרנ. ווייצמאַן אַלס פרעזעס פון דער עקספּאָזיטור זיך בעטייליגט אין אַ קאָנפערענץ פון די לאָדזער בער-בראַנזשע, גערופען דורכ'ן בעקער-צעך.

זאַקען-קעטלער אָרגאַניזירען זיך

זעלטען ווי איז פאַראַן אין לאָדז אַ הויז, אין וועלכען עס זאָל נישט וואוינען אַ קעטלער. דאָס מצהר קעטלער, אַלס מעהר נאָך צווישען זיי. דער קאַמף פאַר עקזיסטענץ אין דאָזיגען פאַך האָט ממש געשלאָגען רעקאָרד. דער אונצופרידען פון איינעם צום צווייטען איז אַזוי גרויס, אַז פאַר תיפיל נאָר דער אונטערנעהמער זאָל נישט אָנביטען דעם קעטלער צו אַרבייטען, וועט ער אַליין זיך נישט אָפּשרעקען.. ביי דעם זענען זיי אויך מיט לייטען גלייך, מוזען האָבען פאַטענטען מוזען צאָהלען שטייערען, מוזען זיך אָנזאָפען מיט שטויב ביי דער אַרבייט, וואָס אַ יאָהר ווערט ביי די קעטלער ערגער און זייער צאָהל וואַקסט. און צו די אַלע צרות האָבען זיי נאָך סעזאָנען אויך, און אין סעזאָן וויל מען דאָך פערדינען, רייסט מען פון די אַרבייטער שטיקער.

אַ גרופּע קעטלער האָט דערפאַר אויף זיך גענומען די אויפגאַבע צו אָרגאַניזירען דאָס פאַך. און ריכט שוין די טעג אַ גרויסע פערזאַמלונג פון אַלע קעטלער אין לאָדז אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-פעראיין, ציגעל-גאַס 4, ווי עס וועלען אָנגענומען ווערען ענטשפּרעכענדע בעשלוסען, וועלכע צילען אויסצובעסערען די לאַגע אין פאַך.

אַבּסערוואַטאָר.

די לאַגע אין דאַמען-מאַגאַזין-פאַך

אויב די לאַגע פון אַלע כאַלופּניקעס בכלל איז אַ שווערע, איז די לאַגע פון דאַמען-מאַגאַזין-שניידער פשוט אַנ'אומדערטרעגליכע.

די אַרבייטס-לוינען זענען אויף אַזוי פיל געפאַלען, אַז מען אַרבייט שוין פשוט אומזיסט.. אָבער נישט קוקענדיג דערויף לייגען די מאַגאַזינערען יעדען טאָג פאַר אַנ'אַנדערען, אַ קלענערען לוין פאַר די אַרבייט. דערביי ווערען די לוינען נישט אויסגעצאָהלט צו דער צייט, נאָר גראָשענווייז, אָדער אין לאַנגטערמיניגע וועקסלען. ווייטער אַזוי גיין האָט עס נישט געקענט, עס איז דעריבער געקומען צו אַ פערשטענדיגונג צווישען ביידע כאַלופּניקעס - פעראיינען, פון פּאָמאַרסקי 53 און פון ציגעל-גאַס 4 (סאַנ. האַנדוו. פעראיין), בכדי געמיינזאַם אַרויסצוטרעטען אין אַנ'אַקציע. עס איז אָבער ווייניג בלויז די פערשטענדיגונג, עס מוזען אויך אַריינגעצויגען ווערען אין דער אַקציע די נאָדעל-אַרבייטער - אָרגאַניזאַציעס, בכדי געמיינזאַם אָנצופיהרען דעם קאַמף פאַר די גערעכטע פאָדערונגען פון די דאַמען-מאַגאַזינען שניידער. אַ חוץ די ריינע לוין-פאָדערונג דאַרף אויך גלייכצייטיג געפיהרט ווערען אַנ'אַקציע, סיי די כאַלופּניקעס, סיי די אַרבייטער זאָלען צוזאַמען פערזיכערט ווערען אין קראַנקען-קאַסע אויפ'ן חשבון פון אונטערנעהמער.

אַלע פאָדערונגען קענען געוויננען ווערען, ווען פאַר זיי וועלען זיך אײנשטעלען, סיי די כאַלופּניקעס, סיי די אַרבייטער. עס דאַרף דעריבער זיין די אויפגאַבע פון די אָנפיהרער פון די כאַלופּניקעס אין דאַמען-מאַגאַזין-פאַך, ענגער צו פערבינדען זיך מיט די אַרבייטער, כדי אין אַ קלענער מאָס פערבעסערען די לאַגע פון דאַמען-מאַגאַזין-פאַך אין לאָדז, לאָמיר האָפען אַז די אָנפיהרער וועלען זיך ערנסט בעציהען צו דער אויפגעוויבענער פראַגע.

הערמאַן גאָלדבערג.

וועש-נייער טרעטען צו צום סעזאָן

ווען מען זאָגט וועש-נייער מיינט מען אויך אַלע נעבען-צווייגען. ווי קראַגען-נייער און לעבער-נייער. צוזאַמען איז דאָס אַ צאָהל פון איבער 100 וואַרשטאַטען, פון דער פרנסה דערנעהרען זיך איבער 400 נפשות.

די אַרבייטס-בעדינגונגען פון די דאָזיגע מענשען איז איין גרויסער ווייגעשריי, מען אַרבייט ממש פאַר גראָשענס אין בוכשטעבליכען זין פון וואָרט. אויסער דעם אונטערנעהמער, איז נאָך יעדער איינער אַנ'אונטערנעהמער ביים צווייטען. פון דעם קען מען זיך שוין פאָרשטעלען ווי די קאָנקורענץ זעהט אויס ביי די וועש-נייער. מען אַרבייט מאַקסימום 3 חדשים אין יאָהר, און אין דער דאָזיגער צייט דאַרף מען דאָס אויסאַרבייטען פון גראָשענס די פרנסה אויף אַ גאַנץ יאָהר. דער לוין אַרבייט פון 16 ביז 18 שעה איז מעהלעת בעשטענדיגע ביי די אַרבייט דאָס ווייב און די קלענסטע קינדער, און דערפאַר בעקומט ווען גאַר אויפסלעצט, אויסגעצאָהלט מיט וועקסלען, וועלכע ווערען קיינמאָל נישט בעצאָהלט, אָדער אין בעסטען פאַל, ווערט אַזאַ 5 חדשים'דיגער וועקסעל נאָכ'ן פעליגקייטס-טערמין אויסגעצאָהלט אין ראַטעס דורך ווייטערדיגע 5 חדשים. עס קומט יעצט אָן דער סעזאָן.

עס האָט זיך דערפאַר געשאַפען אַ גרופּע וועש-נייער, וועלכע האָט אויף זיך גענומען די איניציאַטיוו צו אָרגאַניזירען דאָס פאַך מיט אַלע נעבען צווייגען, אין דער שפּיץ פון דער גרופּע שטייען די אָנגעזעהענסטע איבערגעגעבענסטע פאַך-לייט, צו דעם צוועק קומט שוין די טעג פאַר אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-פעראיין, ציגעל-גאַס 4 אַ גרויסע פערזאַמלונג פון אַלע וועש-נייער, ווי עס וועלען געמאַכט ווערען אַנטשפּרעכענדע צוגרייטונגען צום סעזאָן.

אָבּסערוואַטאָר.

יודען געדענקט!
היטלערישע באַנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאַנד
אייער געווער געגען זיי איז באָיקאָט אויף סחורות פון דייטשלאַנד!

דאס לאדזשער טאגבלאט — דאס לאדזער לעבען

ניייער פאלקסבלאט | ניייער פאלקסבלאט

דינסטאג 30 יד שבט תרצ"ד

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.28
זון-אונטערגאנג 4.10

די ציל׳ען פון ל. א. פ. פ.

יעדער מוז וויסען די עלעמענטארע כללים וועגען שיצען זיך געגען לופט- און גאז-אנגריפען

אונזערע לעזער ווייסען שוין, אז אין לאדז האט זיך געשאפען א קרייז-קאמיטעט צו פראפא-גירען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג די צי-לען און אויפגאבען פון ל.א.פ.פ. דאס הייסט פון דער ליגע, פאר לופט-און אנטי-גאז-פארטיידיגונג.

אין קורצע ווערטער זענען די אויפגאבען פון ל.א.פ.פ. לויט דעם סטאטוט פון דער ליגע פאלגענדע:

די ליגע פאר לופט-און אנטי-גאז פארטיידי-גונג האט דעם ציל צו שפיצען די ענטוויקלונג פון פוילישען לופט-פלי-וועזען אין אלע געביטען, אל-זייטיג צו פארשען די מיטלען פון כעמישער פאר-טיידיגונג און צוגרייטען די ציווילע בעפעלקערונג געגען לופט-און געגען גאז,אנגריפען.

כדי צו דערגרייכען די דאזיגע צילען פראפאגירט ל.א.פ.פ. צווישען דער בעפעלקערונג די אידעיען פון לופט-פלי-וועזען, דערוועקט אינטערעס צו דער וויסענשאפט אויף די דאזיגע געביטען, גיט ארויס ליטעראטור, צייטשריפטען וועגען די גע-העריגע פראגען, שאפט מוזעען און ביבליאטעקען, ארגאניזירט צוזאמענפאהרען, קורסען, פארשט לופט פלי-פארטען, בויט עראדראמען, בעהעלטענישען אויפן פאל פון לופט-און גאז-אנגריף, שולט אויס דעם געהעריגען פערסאנאל פאר לופט און גאז-פארטיידיגונג.

אט דאס זענען אין עטליכע ווערטער די צילען פון ל.א.פ.פ. די ספעציעלע יודישע קאמי-טעטען האבען די אויפגאבע צו פארשפרייטען צווי שען דער יודישער בעפעלקערונג די נויטיגע ידיעות אויפן פאל פון א לופט אדער גאז-אנגריף, כדי צו וויסען ווי אזוי זיך צו שיצען דאס איי-גענע לעבען און געזונד און דאס לעבען פון די נאהענטע מענשען, אויך דאס פערמעגען, וויל מען דארף וויסען, אז ביי דער געהעריגער צוגרייטונג און ביי די נויטיגע קענטעניסען אויפן געביט פון לופט און אנטי-גאז-פארטיידיגונג קאנען פארמיטען ווערען פיל אומנוצליכע און אומנויטיגע קרבנות.

דער לאדזער קרייז-קאמיטעט פאר דער פרא-פאגאנדע פון ל.א.פ.פ. צווישען דער יודישער בע-פעלקערונג איז שוין צוגעטראטען צו דער טעטיג-קייט און עס זענען שוין אפגעהאלטען געווארען אין פערשידענע ערטער פערזאמלונגען מיט אויפ-קלערונגס-רעפעראטען.

ענדע פעברואר וועל׳ען אויסגעשריבען ווערן די וואהלען צום לאדזער שטאטראט

ראטמענער וועט מען וועהלען לויט נעמען און נישט אויף ליסטעס

(2) אין פערבינדונג דערמיט, וואס עס וועט רען שוין פערענדיגט די פארבערייטונגען צו די וואהלען פון לאדזער שטאט-ראט און ס׳זענען שוין צוזאמענגעשטעלט געווארען די ליסטעס פון די וואהל-בערעכטיגטע (וואהל-רעכט וועלען האבען נאר די, וואס האבען שוין בעענדיגט 24 יאהר), וועט אין דער צווייטער העלפט פון פעברואר פער-טיילט ווערען די שטאט אין וואהל-ראיאנען.

דאן וועלען צוזאמענגעשטעלט ווערען וועה-לער-ליסטעס פאר די בעזונדערע ראיאנען. יעדער ראיאן וועט וועהלען 3 ראטמענער. די וועהלער וועלען דאס מאל זיין נאמענטליכע, און נישט ווי ביז אהער, לויט ליסטעס.

ווי מיר ווערען אינפארמירט, וועט וואיעוואדע האוקע-נאוואק אויסשרייבען די וואהלען ענדע פעברואר ד. י.

וויפיל שטראף- און האנדעלס-פראצעסען

זענען אין 1933 פארגעקומען אין לאדזער קרייז-געריכט?

(א) אין פערלויף פון יאהר 1933 האט די ציוויל-אפטיילונג בייע לאדזער קרייז-געריכט דורכגעפיהרט 13620 פראצעסען. די האנדעלס-אפטיי-לונג האט אין פערגאנגענעם יאהר ערלעדיגט 2065 פראצעסען.

אין האנדעלס-רעגיסטער זענען אנגעמאלדען געווארען אין 1933 – 941 1-פערזאניגע כותרישע פירמעס, 318 אפענע שותפות׳ן, ספולקעס מיט בעגרענעצטער אחריות 325, אקציען-שותפות׳ן 146, קאאפעראטיווע געזעלשאפטען 182.

שטראף-פראצעסען זענען דורכגעפיהרט גע-ווארען 181, דערפון 1 שטאנד-געריכט מיט א טויט אורטייל אויפ׳ן מערדער דזשעוויערסקי.

די אפעלאציע - אפטיילונג האט בעטראכט 4414 פראצעסען, אויסערדעם זענען פארגעקומען 349 פינאנץ-פראצעסען און פיל אנדערע פראצעסען.

ביים קרייז-געריכט אמטירען 5 אויספארשונגס-ריכטער, 27 אסעסארען, 25 אפליקאנטען, 5 היפאטעק-שרייבער, 44 געריכטס-אפליקאנטען און 30 קאמארניקעס.

פראצעס וועגען א בייזוויליגען באנקראט

(2) אין זיין צייט האט אין לאדז בעקדונגען מיט א פראצעס פון הויזבעזיצער און בעקעריי-אייגענטימער פון פשענדזעלניאנא 107, פיאטר מאקובקא. דעם 28 אקטאבער פ. י. איז מאקוב-קא׳ן ערקלערט געווארען אנ׳אופאדלאשטש און אין פערבינדונג מיט דעם האט ער געזאלט ארעסטירט ווערען. אריענטירענדיג זיך אין דער סכנה צו פערלירען די פרייהייט, איז מאקובקא ענטלאפען און א לאנגע צייט האט מען איהם נישט געקענט געפינען.

בעת דער אויספארשונג האט זיך ארויסגע-וויזען, אז מאקובקא האט אין אנהויב 1931 זיך אנגעבארגט גרויסע סומען געלד און די וועקסלען געלאזט געהן צום פראטעסט. דעם 14 אפריל 1932 האט מאקובקא פערקויפט זיין הויז כלומרשט פאר 30,000 זל., דערביי האט ער בעקומען 10,000 זל. אין מזומן און די איבריגע 20,000 זל. זענען דורך דער קויפערין, א געוויסע לאה גארנ-צארסקא, פערזיכערט געווארען אויפ׳ן היפאטעק.

די קרעדיטארען, דערוויסענדיג זיך וועגען מאקובקא׳ס טראנזאקציע, האבען געפאדערט, ער זאל רעגולירען די חובות. אבער מאקובקא איז ווידערמאל נעלם געווארען.

אינצווישען איז ערקלערט געווארען דער אופאדלאשטש. בעת דער אויספארשונג איז פעסט-געשטעלט געווארען, אז צווייי אנגעגעבענע פאזי-ציעס אין דער אופאדלאשטש-מאסע זענען פיקטי-ווע. צוליב דעם זענען די פיקטיווע קרעדיטארען אנגעקלאגט געווארען צוזאמען מיט מאקובקא׳ן אין בעגעהן בשותפות דעם שווינדעל.

נעכטען האט זיך אנגעהויבען דער דאזיגער פראצעס. בעת די פערהאנדלונגען האט מאקובקא ערקלערט, אז ער האט זיך בעהאלטען דערפאר, ווייל איין קרעדיטאר א געוויסער לצאן וויינטער האט איהם געדראהט צו ערמארדען. ס׳האט זיך אויך ארויסגעוויזען, אז דאס הויז האט ער פער-קויפט נישט פאר 30,000 נאר פאר 52000 זל.

היינט וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל. אלס פערטיידיגער טרעטען ארויס די אדוואקאטען קאבילינסקי און פארעללע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייניאכט דיזשורירען: ק. לייע-וועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלי-נארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (האזי-משאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיארקאווסקיעגא 27).

זעלבסטמארד צוליב ליבע-ענטוישונג

(2) בעת דער אפוועזענהייט פון די עלטערן האט נעכטען אויסגעטרינקען יאדינע די 17-יעה-ריגע יאנינא פאמין (מארישינער גאס 8) ווערמען עס איז פער׳מיאוסט געווארען דאס לעבען צוליב ליבע-ענטוישונג.

ווען די עלטערן זענען אהיימגעקומען האבען זיי די טאכטער שוין געפונען אין א האפנונגסלאזען צושטאנד. זי איז אפגעפירט געווארען אין שפיטאל.

געשטארבען אין מיטען גאס

(2) פאר׳ן טויער אויף פיעטרקאווער 1 איז נעכטען פלוצלונג געשטארבען דער 75 - יאהריגער יצחק בראונשטיין פון 11-טער ליסטאפאד 7. דער ארויסגערופענער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון א הארץ-שלאג.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.

זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזן

אנ׳אמאטאר אויף אייזערנע בריקלעך

וואס האט פערשאפט צרות לאדזער ווירטסלייט

(2) א סך ווירטסלייט אין לאדז האבען לעצ-טענס זיך אנגעהויבען צו בעקלאגען דערויף, אז מען גנבעט די אייזערנע בריקלעך וואס ליגען פאר זייערע הייזער. פאליציי האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ענין און איינגעפינען: אז א סך אזעלכע בריקלעך געפינען זיך אין אייזען-לאגער פון בערל גייהויז אויף קילינסקי 71. דאן האט זיך ארויסגע-וויזען אז דער צושטעלער פון די בריקלעך איז א געוויסער זלמן בוים פון לאגעוויניצקא 61. בוים איז ארעסטירט געווארען. אויך גייהויז וועט צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט פאר פאסערי.

אפשאפען דעם שטייער פון נישט-פערבויטע פלעצער

פאדערט דער פעראיין פון די הויזבעזיצער

דער פעראיין פון די לאדזער הויזבעזיצער האט איבערגעגעבען דעם פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער א מעמאריאל וועגען שטייער פון נישט-פער-בויטע פלעצער.

אינ׳ם מעמאריאל ווערט געזאגט, אז עס ווע-רען פונאנדערגעשיקט צאהלונגס-צעטלען פון נישט-פערבויטע פלעצער פארן יאהר 1934. ס׳איז צו זעהען אז פון אלע פלעצער ווערט איינגעמאהנט דער שטייער. ס׳ווערען אויך בעשטייערט פלעצער, וועלכע מען ערלויבט נישט צייטווייליג צו פער-בויען, די אויסמעסטונגס-ארגאנען האבען נישט גע-נומען אין אכט דעם רעגולאציע-פלאן וואס איז אבער גענומען געווארען דורכ׳ן שטאט-ראט, די אויס-מעסטונג פון פלעצער-שטייער איז דורכגעפיהרט געווארען אהן די בעריקזיכטיגונג פון די פארשריפ-טען וועגען בוי-רעכט.

דער מעמאריאל פאדערט צו בעפרייען פון שטייער די נישט-פערבויטע פלעצער, בנוגע וועלכע עס ווערט אנגעווענדעט דער פערבאט זיי צו פער-בויען צוליב רעגולאציע-טעמי

צוגאב-אפמאך אין דער אינדוסטריע

פאדערן די לאדזער ארבייטער

(2) ווי מיר ווערען געוואר, האבען די פראפעסיאנעלע פעראיינען נעכטען ארויסגעשיקט צו די אינדוסטריעלער א א בריף מיט דער פאדע-רונג צונויפצורופען א בשותפותדיגע קאנפערענץ, בכדי ארומצורעדען די פראגע וועגען שליסען א צוגאב-אפמאך אין דער לאדזער אינדוסטריע.

דער צוגאב-אפמאך דארף ענטהאלטען בע-שטימונגען וועגען גאראנטירען די ארבייטער דעם „ענגלישען שבת" ווי אויך אויסצוגלייכען די אר-בייטסלוינען אין אזא הויך, אז עס זאלען געדעקט ווערען די געהעכערטע אפצאהלען פאר די סאציא-לע פערזיכערונגען.

דער בריף פאדערט צו רופען די קאנפערענץ אויפ׳ן 3 פעברואר, אין געגענפאל דראהען די פעראיינען מיט א שטרייק.

עלעקטרישע, אנשטאט גאז-לאמפען

אויף די לאדזער גאסען

(2) דער נאטשאלניק פון דער אפטיילונג פון די שטאטישע אונטערנעמונגען אין לאדז, ה׳ בזשאזאווסקי אינפארמירט אונז, אז ביז׳ן 1 מערץ ד. י. דארפען ווערען פערענדיגט די ארבייטען ביים אינסטאלירען די עלעקטרישע בעלויכטונג אין א גאנצע רייה גאסען, וועלכע זענען ביז אהער נעווען נישט בעניגענד בעלויכטען פון גאז-לאמפען.

אין דער ערשטער רייה וועלען בעקומען עלעקטרישע לאמפען די גאסען 6. שערפיען, אלעי קאשטשושקי די טייל פיעטרקאווער, וואס איז ביז איצט געווען בעלויכטען מיט גאז, אלעי 1 מאי, שרודמיעסקי, זשעראמסקי און א טייל 28 שיסער-פולק. בסך-הכל וועלען עלעקטריפיצירט ווערען 6 קילאמעטער גאסען.

פירמע זילבערשטיין בעצאהלט 40,000 זל.

פאר די געריסענע לוין-„סטאווקעס"

(2) לעצטענס האבען מיר מיטגעטיילט וועגן קאנפליקט, וואס איז אויסגעבראכען צווישען דער דירעקציע פון דער מעכאנישער וועבעריי פון דער פירמע זילבערשטיין (פיעטרקאווער 242) און די ארבייטער צוליב׳ן נישט האנארירען די לוין-סטאווקעס.

די ארבייטער האבען זיך געווענדעט וועגען אנ׳אינטערווענץ, וואס האט זיך געענדיגט דערמיט אז די פירמע האט זיך פערפליכטעט צו בעצאהלען יעדען ארבייטער צו 55 זל. אזוי, אז די אלגעמיינע סומע פון די צוגעצאלטע 55-ער גילדענס בעטרעפט לערך 40,000 זל.

טוריסטען-רייזעס

ציון ארץ-ישראל

די טוריסטען - אפטיילונג ביי דער ציונ. ארגאניזאציע ארדענט איין

עקסקורסיעס קיין ארץ-ישראל

(גרופענווייז און אינדיווידועל)

די רייזע קומט פאר דורך קאנסטאנץ מיט׳ן גרויסען פוילישען דאמפער „פאלאניא"

די נאהענטסטע אויספארטען:

דעם 5 „ 19 פעברואר

„ 5 „ 19 מערץ

צוליב דעם, וואס די פאס-פארמאליטעטען פער-נעהמען פיל צייט, דארפען די פעראינטערעסירטע פערזאנען זיך מעלדען בעצייטענס.

אינפארמאציעס און איינשרייבונגען אין ציוניס-טישען ביורא, שרודמיעסקא 29.

גענעראלע לוסטראציע פון דער לאדזער סאניטאר-מאכט

די געזונדהייטס-אפטיילונג ביי דעם לאדזער וואיעוואדען-אמט האט לעצטענס פעסטגעשטעלט א פערמעהרונג פון די פאלען פון אנשטעקענדע קראנקהייטען. אין שייכות דערמיט האט די שטאדטישע סאניטאר-מאכט בעשלאסען אדורכצופיהרען א גענעראלע לוסטראציע פון אלע אונטערנעמונגען, געוועלבער און הייזער, ספעציעל וועט בעלייגט ווערען אכט אויפ'ן סאניטארען צושטאנד פון שפייז-געוועלבער.

פון פארמאצעווטען-פעראיין

די טעג איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די פארמאצעווטען-אנגעשטעלטע. נאכ'ן אויסהערען בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער ביזאיצטיגער פערוואלטונג און נאכ'ן אננעמען א גאנצע רייהע בעשלוסען איז אויסגעדריקט געווארען דער אבטרעטענדער פערוואלטונג אפסאלוטאריום און עס איז אויסגעקליבען געווארען א נייע פערוואלטונג, וועלכע האט זיך קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פרעזעס מאג. סלאווינסקי; וויצע-פרעזעס מאג. מ. באלבערישסקי; קאסירער — מאג. בלאושטיין; סעקרעטאר מאג. מאזורקעוויטש, גאספאדאזש—מאג. קריגער און די ה"ה מאג. מאשקאוויטש, פר. אייכנער, מעדייסקי און קאמינסקי אלס פערוואלטונגס-מיטגלידער. אין דער רעווידיר-קאמיסיע זענען אריין ד"ר גראנדאווסקי (פרעזעס), פיטעטנשטאם (סעקרעטאר) און ה. קרופע.

אנ'אונטערגעווארפען קינד

(2) אויף וואלטשאנסקא 4 איז אין טויער געפונען געווארען אנ'אונטערגעווארפען קינד, א יונגעלע פון אנ'ערך 4 חדשים. ס'קינד איז אפגעשיקט געווארען אין שטאדטישען פינדעל-הויז.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 8—1-מ יטאג און 5—9 אווענט.

א טראנספארט דייטשער ווייז קאנפיסקירט געווארען
ביי דריי לאדזער פאבריקאנטען

(2) דער צאל-אמט אין לאדז האט אויף א קאנפידענציאנעלען וועג זיך דערוואוסט, אז ביי דריי לאדזער פאבריקאנטען געפינט זיך א גרעסערער קוואנטום דייטשער ווייז, וואס זיין צריינפיהר קיין פוילען איז פערוועהרט.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט 380 פעקלעך דייטשען וויין ביי די פאבריקאנטען ווילהעלם געארגי (ראדוואנסקא 8), קארל פליהאל (פיאטריקאווער 143) און אלפאנס גרעבאר (פאדלעשנא 11). דער וויין איז קאנפיסקירט געווארען, נעגען די אינדוסטריעלער איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

קאמוניסט צוליב חשד צו פערדינען

(2) אויף עק ניי-זאושעווסקא און זשגאוסקא גאסען האבען בעאמטע פון דער אויספארשונגס-פאליציי בעמערקט דעם 29 יעהריגען וולאדיסלאוו פאדעק, וועלכער איז זיי געווען בעקאנט אלס קאמוניסט. די אגענטען האבען איהם נאכגעשפירט און נאך איהם אריינגעגאנגען אין א שטוב אויף ניי-זאושעווסקא 15, וואו די אגענטען האבען דורכגעפיהרט א רעוויזיע און געפינען 330 פלוגבלעטלעך פון אנטי מלוכה'שען כאראקטער, ווי אויך א דרוק מאשינדעל און פארב.

פאדעק איז ארעסטירט געווארען און געכאפט איז ער געווען אויף דער בעשולדיגונגס באנק. דער אנגעקלאגטער האט זיך פארנומען מיט קאמוניסטישער טעטיגקייט נישט צוליב אידעאישע טעמים, נאר מחמת דעם ווילען צו מאכען דערפון א לעבען.

ער איז פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה.

יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון „הזמיר"

(—) די טעג איז פארגעקומען די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון דער היגער מוזיק-געזעלשאפט „הזמיר".

מיט א קורצער איינלייטונגס-רעדע עפענט די פערזאמלונג הי' י. מ. מאשקאוויטש און נאכדעם ווי די פערזאמלעטע בעעהרען מיט אויפשטיין די פערשטארבענע ציוניסטישע מנהיגים ד"ר ח. ארלאזאראוו, מאצקין, רעד. גאלדבערג און דעם פעד"שטאר בענעם מיטגליד ראקישקי ווערט אויסגעוועהלט א פרעזידיום און וועלכען עס זענען אריין די ה"ה: יחיאל שאליט — פארזיצער, העכט און ציטער — ביי-זיצענדע, כלודביעוויטש — סעקרעטאר.

ה' מ. לעוו גיט דאן אב א בעריכט פון דער טעטיגקייט פארן לעצטען יאהר פון וועלכען עס איז צו זעהען אז טראץ די גלייכגילטיגע בעציהונג מצד די היגע יודישע בעפעלקערונג צו די קולטורעלע אינסטיטוציעס, האט דאך די היגע „הזמיר" פאר דעם לעצטען יאהר געפיהרט א שטארק פערצווייגטע טעטיגקייט און וואס דארף בעצייכענט ווערען אלס התחלה פון א נייע אויפבליה תקופה פון „הזמיר". אין משך פון דער דערמאנטער צייט זענען אויפגעפיהרט געווארען א רייהע גרעסערע קלאסישע ווערק און אויסער דעם העכער 20 קלענערע שאפונגען פון די פערלען פון דער יודישער מוזיק. ביים היינטיגען טאג עקזיסטירט ביים „הזמיר" א געמישטער כאר, וועלכער ציילט העכער 150 זינגער, א מענער קינסטלער-כאר און א גוט ארגאניזירטער ארקעסטער. א סך פון דער דאזיגער בעניי טער ארבייט איז צו פערדאנקען דעם דיריגענט ה' פראפ. זאקס.

עס ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע, אין וועלכע עס נעהמען אנטייל א גרעסערע צאהל פון די פערזאמעלטע.

נאכדעם ווי עס ווערט אויסגעדריקט צוטרוי דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, ווערט איינשטימיג אנגענומען דער בודזשעט-פרעלימינאר פארן יאהר 1934—35.

צום סוף ווערט געוועהלט א נייע פערוואלטונג אין וועלכע עס זענען אריין דר. קראוש — פרעזעס, דר. פ. זיידענגארט — וויצע-פרעזעס און די ה"ה: לעווין, קרישעק, ליבערמאן, ד"ר ראזענטאל, ראקאוויטש, מאשקאוויטש, וואסענבערג, אפאטשינסקי, גלאווינסקי, בלומענפעלד, חלודביקעוויטש, פישמאן, האלפערן, און זעליגמאן.

מיט'ן געזאנג מיט'ן „הזמיר" - הימן ווערט די פערזאמלונג שפעט ביינאכט געשלאסען.

גוט מארגען!

די „עסקנים-בראנזשע..."

אין לאדזער סוחרישען וועלטעל איז שא, שטיל. אויך אין אנדערע בראנזשעס איז א שטילשטאנד. אלץ איז איינגעפרוירען — פערגליווערט.

נאר אין איין בראנזשע איז צו בעמערקען אן אויפלעבונג — אין דער „עסקנים"-בראנזשע. אין דער „בראנזשע" מאכט זיך פרעהליך — סיגעהט צו שטאט-ראט וואהלען!

האבען שוין טאקע אונזערע „עסקנים" פון אלע ריכטונגען: פון רעכטס און ליבקס. די „סוחרים-פעראיין" און „האנדווערקער-פערטיידיגער" האבען שוין פערקאטשעט די ערמעל — מ'גרייט זיך צום „היילינען קאמף". אין די הדרים פון די פעראיינען שוויצט מען שוין ביי די „גרינע טישען", און מ'מוחט זיך, ווי אזוי צו „נעהמען" די „ברייטע פאלקס-מאסען". אונזערע „תושבים" אויף בענקלען שארפען שוין די צונגען און טראכטען וועגען די אלע גוטע זאכען פאר דעם עולם-גולם, ווי: ביליגען עלעקטריק, ביליגע דירות, נדבים פאר כלה-מיידלעך, בעקעמפען דעם קריזיס. שטייער-הנחות און אנדערע גוטע זאכען.

די פארטייען און פארטיילעך, פעראיינען און פעראיינדעלעך, בתי מדרשים, ביליגע קוכען און אנדערע ארגאניזאציעס גרייטען שוין צו פלאטפארמען פאר דעם „געשעצטען וועהלער".

בקרוב וועלען זיך אנהייבען „ווי"צען", מען וועט איינער אויפ'ן אנדערען שיטען פעך און שווע בעל און ס'וועט זיין ליהודים.

הכלל, אין דער „עסקנים - בראנזשע" ווערט פרעהליך!...

אב—נעס

איבערגעשניטען די צונג

(2) שפילענדיג זיך אויפ'ן הויף אויף קראקוסא 6 איז אנידערגעפאלען אויף דער ערד די 5 יעהריגע יאנינא קובאשאק, ביי וועלכער עס איז איבערגעשניטען געווארען די צונג.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לאטשניצע זגערזשער 7 פון 11—1 און פון 2—3 נאכמ.

דער אריער-פאראגראף

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

22

קיצור פון די ערשטע קאפיטלעך

שרה די אלמנה האט שטארק געמיינט אין קליינעם שטעטעל אין פוילען. אויס מורא פאר דעם גורל פון איהר זוהן העניך, וועלכער איז געווען אין דייטשען שטעטעל אולם, וואו די היטלעריסטען האבען געפייערט זייער זיג, קומענדיג צו דער מאכט.

דער רייכער פאבריקאנט הייגריך זאקס איז דורך די נאצים ארעסטירט און שרעקליך צושלאגען געווארען. דאס האט כעוועהען זיין כאליבטע העלען, א טאכטער פון לייטענאנט האנס האמערשטיין.

זי האט געזעהן די סצענע אויפ'ן גאס, ווי ס'פיהרט זאקס'ען א פערבלוטיגטען און צושלאגענעם. איהר פאטער, דער מלחמה-אינוואליד איז בעשטימט געווארען אלס פלאץ-קאמענדאנט אין שטעטעל, און זי איז געלאפען אין „ברוינעם הויז". צו בעטען איהר פאטער, ער זאל ראטעווען היינריכ'ן.

חעלענ'ס פאטער האט שטרענג בעפוילען זיין טאכטער, זי זאל איהם נישט שטערען אין דער ארבייט.

העלען איז געפאלען אויף א געדאנק. זי האט זיך אנגעטאן א האקענקרייץ אויפ'ן מאנטעל און איז ארויס אין גאס.

העלען איז אהין אין „ברוינעם הויז". האט זי זיך ישרוואנסט, אז לודוויג קראניגנג, איז בעשטימט געווארען אלס הויפט-אויפזעהער פון קאנצענטראציע-לאגער.

העלען האט זיך געבעטען ביי קראנינגען, ער זאל זי צונעהמען צו דער ארבייט אין לאגער. קראנינג האט צוגעזאגט. אלס דירעקטאר פון היינריך זאקס'עס פאבריק איז בעשטימט געווארען אלפרעד בעהמע, היינריכ'ס א שונא.

בעהמע איז געווען א שונא פון זאקס'ן, ווייל בעהמע האט אמאל זאקס'ן צוגענומען פיל געלד. האט דער יודישער פאבריקאנט איהם פשוט בעוויזען די טיר. א חוץ דעם האט בעהמע שוין לאנג געהאט געווארפען אנ'אויג אויף פרייליין העלען האמערשטיין און איהר געמאכט מיאוסע פארשלאגען, וועלכע זי האט קאטעגאריש שטרענג אפגעווארפען. האט ער זיך געשוואוירען, איצט וועט העלען טהון איינגעהן אויף זיינע פארשלאגען, ווייל ער וועט זיין איהר שוץ אין זאקס'עס פאבריק.

בעהמע איז אבער ערשטוינט געווארען, ווען ער האט צומארגענס בעקומען א בריף פון איהר, אז זי האט איבערגענומען אנ'אנדער ארבייט.

העלען האט זיך פרואווען די סימפאטיע פון אויפזעהער און קאנצענטראציע-לאגער לודוויג קראנינג און זי איז דארט געווארען א באמטע. איהר ציל איז געווען זיך צו דערנעהנטערן צו היינריכ'ן. דארט האט זי אויך געטראפען איהר יונגער-פריינד פריצי. א געוועזענער פרייגער אויך פון זאקס'ן, זי האט געקענט פריצי'ן פון זיינע ליבערעלע אנשויאונגען. פריצי איז געווארען איינער פון די שטארקסטע שונאים פון דער נאציאנאל-סאציאליסטישער בעוועגונג און פון זיינע הילדע מעשים, האט ער זיך ארייגבעקומען אין געפאנגענעם-לאגער, כדי צו שטערען זייערע ווילדע פלענער און העלפען היינריכ'ן ער זאל קענען.

דער לייטענאנט בעהמע האט געצוואונגען העלען, דורך איהר פאטער דעם פלאץ-קאמענדאנט האנס האמערשטיין, אז זי זאל צוריק קומען צו דער ארבייט אין דער פאבריק. העלען איז צוריקגעגאנגען צו דער ארבייט, אבער פריהער האט זי זיך אפגערעדט מיט פריצי'ן, אז ער זאל די אנגעכטע ראטעווען היינריכ'ן.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין אולם האט געהאט א זיצונג, אויף וועלכער מ'האט זיך בעראטען ווי אזוי צו רעאגירען אויף די פערפאלגונגען פון יודען אין דייטשלאנד, נאכ'ן איבערגעהמען די מאכט דורך די היטלעריסטען. דער רעכטסאנוואלט הערץ האט זיך געריסען דעם פאדעק, אז מען זאל זיין לאיאלע בירגער און נישט צושארף ארויסטרעטען. אינמיטען דער זיצונג האט ער פלוצים בעקומען א טעלעפאנישע ידיעה, אז די שטורמיסטען האבען איהם אלס יוד פערוועהרט אריינצוקומען אין געריכט און זיך פערנעהמען מיט פראקטיק.

ס'איז געוועהלט געווארען א דעלעגאציע פון דריי פערזאן, וועלכע זאלען אינטערווענירען ביים פלאץ-קאמענדאנט האנס האמערשטיין, אין דער דעלעגאציע זענען געוועהלט געווארען דער פארזיצער דער פערוואלטער פרייבערג, דער יונגער גרינבלאט דער אדוואקאט הערץ האט זיך נאך געהאקעלט צי ער זאל נעהערען צו דער דעלעגאציע.

אדוואקאט הערץ האט זיך דאן דעצידירט מיטצוגייען מיט דער דעלעגאציע. דער קאמענדאנט האמערשטיין האט נישט געוואלט אויפנעהמען און זיי זענען אויפגענומען געווארען דורך דעם פערטרעטער רעדליך, א בעזיצער פון א צמענט-ראבריגער ביער-שענק.

— נו, מייגע הערען, איך וואלט געוואלט ענדליך הערען וועגען וואס די פארשטעהער פון דער יודישער געמיינדע זענען געקומען צו מיר.

— הער קאמענדאנט, האט ענדליך פרידבערג געזאגט, קומענדיג צו זיך, מיר זענען געקומען זיך משתדל זיין פאר אונזערע גלויבענסגענאסען.

— וואס איז דען זיי אזעלכעס געשעהן?

— פיל פון די יודישע איינוואוינער אין אולם זענען ארעסטירט געווארען, זיי זענען אינגאנצען אונשולדיג. מ'האלט זיי אין די שטורם-אפטיילונגען אדער אין קאנצענטראציע-לאגער איבנאנצען אהן שולד צו אונז דערגאנגען קלאגען, איך ווייס נישט אויף וויפיל דאס איז אמת, אז די פערהאלטענע ווערען געשלאגען און שלעכט בעהאנדעלט, איהר דארפט פערשטעהן, האט פרידבערג, ווילענדיג נישט ווילענדיג, ווייטער גערעדט צום גראבען ביר-שענקער, אז מיר אלס פארשטעהער פון דער יודישער געמיינדע מוזען זיך אנבעהמען די עוולה פון אונזערע גלויבענסגענאסען...

רעדליך איז געווארען רויט פאר כעס. זיין רויטע נאז, איז געווארען נאך מעהר אנגעצויגען, ער האט זיך געצופט די וואנסעס און אויסגעשריגען:

— דאס איז א חוצפה, דאס איז א געמיינהייט, וואס ווייל די יודישע געמיינדע אין אולם אויך איבערנעהמען מלוכה-פונקציעס, וואס ווייל זי לערנען די מאכט, ווי אזוי מיר זאלען האנדלען? איהר דארפט זיך היטען אייערע קאמפעטענצען, כל-זמן מיר האבען זיי אייך נאך נישט צוגענומען. אייערע קאמפעטענצען זענען א רעבעלע, א סינאגאגע און עהנליכע זאכען, וואס מיר טוען מיט אונזערע בירגער, אדער מיט אנדערע בירגער, דאס איז אונזער זאך. בנוגע אונזערע בירגער דארפען מיר קיינעם נישט אפגעבען קיין בעריכט. וואס שייך פרעמדע בירגער האבען די זייערע קאנסולען, וועלכע זאלען נאר פרובען אונז א דעה זאגען...

— אבער הער קאמענדאנט, מיר האבען אזוי נישט געמיינט. מיר זענען געקומען בעטען רחמים פאר אונזערע בירגער, האט אדוואקאט הערץ געזאגט, ציטערנדיג פאר דעם גראבען נפש און פאר זיין בייזען אויסזעהען.

— מיר וועלען אייך ווייזען, וואס הייסט רחמנות פאר שטינקענדיגע יודען. מיר וועלען אייך באלד ווייזען, וואס דאס הייסט זיך משתדל זיין כאר די, וועלכע האבען אומגליקליך געמאכט אונזער לאנד.

— אבער, האט דער יונגער גרינבלאט געוואלט בעהמען א ווארט.

— קיין שום אבער, איך וויל מעהר נישט הערען קיין חזיר'ישע רייד, האט רעדליך א קלאפ געגעבען אין טיש. ס'איז גענוג פאר מיר, ווער האט אייך געגעבען דעם רעכט אייבצופאלען צו קומען צו אונז? געהט ארויס, מיר ווייסען אז איהר ארגאניזירט זיך געגען אונז, אז איהר שאפט עפיס א קאנספיראטיווע ארגאניזאציע, וועלכע זאל מיט אונז קעמפען.

— הער קאמענדאנט דאס איז א בלבול, האט גרינבלאט געזאגט, ווי קענט איהר מיט אונז אזוי רעדען. מיר זענען בעקאנטע בירגער פון שטאט, און איהר קענט אונז גוט און ווייסט, אז אונז וואלט אפילו נישט איינגעפאלען דאס צו טון, וואס איהר ווארפט אונז פאר. מיר זענען אהערגעקומען ווי עהרליכע מענשען. כדי אויפמערקזאם צו מאכען די אויבערע מאכט וועגען אונגערעכטיגקייטען, וואס נידריגערע בעאמטע בעגעהען און בעזונדערס געגען די יודישע ארעסטירטע...

— גענוג, האט רעדליך געשריגען, ווי א משוגענער, גענוג, דאס איז א יודיש-באלשעוויסטישע חוצפה, זיי זענען שוין געקומען אנקלאגען אונזערע בעאמטע. זיי מיינען, אז ס'הערשען נאך איצט די מארקסיסטישע רעגירונגען. זייערע ליבליכע ברידער, ניין, דאס איז נישט מעהר פערהאן. דאס איז פערשוואונדען געווארען אויף שטענדיג. אלץ, וואס אונזערע בעאמטע טון, איז מיט אונזער ווילען זייט ווייסען, אז אלץ, וואס געשעהט איצט איז מיט אונזער ווייסען. מיר וועלען מיט'ן ביין אויסראטען אייערע אזוי-גערופענע גלויבענסגענאסען צוזאמען מיט אייך.

די דעלעגאטען זענען געווארען רויט און בלאס, אויף וואס זיי האבען זיך נישט גערעכנט, אבער אויף אזא קבלת פנים זיכער נישט. דער יונגער גרינבלאט האט געביילט די פויסטען, אדוואקאט הערץ האט געציטערט ווי א פיש, פרידבערג האט געזוכט א וועג ווי אזוי צו פערלאזען דעם קאבינעט.

— און כדי איהר זאלט גלויבען, אז איך זאג אמת, אז מיר וועלען אייך אלע אויסראטען. איהר וועט שוין פון דאנען נישט אוועקגעהן, איהר פון בלייבט ביי אונז אין קאנצענטראציע-לאגער און איהר וועט פיהלען דעם טעם דערפון.

— הער קאמענדאנט, האט רחמנות, איך האב א פרוי מיט קינדער, האט דער רעכטסאנוואלט שיער נישט אנגעהויבען צו וויינען.

— איהר האט נישט פאר זיך קיין יודישע ריכטער, הער רעכטסאנוואלט, מיט וועלכע איהר האט געקענט פיהרען פערשידענע קאנטשאפטען. מיר שטורמיסטען ענדערען נישט אונזער מיינונג. איך האב געזאגט, אז איהר בלייבט דא און אזוי וועט עס זיין. איהר וועט זיך איבערצייגען, אז אייערע גלויבענסגענאסען ווערען שלעכט בעהאנדעלט.

(פארטזעצונג קומט)

נאָמענסטאָג פון פרעז. מאָשטשיצקי

(א) דעם 1 פעברואַר ד. י. וועט געפייערט ווערן דער נאָמענס-טאָג פון מלוכה-פרעזידענט מאָשטשיצקי.

אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון גאַזאָווניקעס אין לאָדז

(א) פון 25 ביזן 30 יוני ד.י. וועט אין לאָדז פאָרקומען אַן אַלפוילישער און אַלגעמיין-סלאַווישער צוזאַמענפאָהר פון גאַזאָווניקעס.

עס וועלען קומען גאַזאָווניקעס פון יוגאָסלאַוויען, טשעכאָסלאָוואַקיי, בולגאַריען און פּוילען.

בעקער-אַרבייטער גרייטען זיך צו אַ אַקציע פאַר'ן 8-שעה'דיגען אַרבייטס-טאָג

די טעג איז אין דער 4-טער אָפּטיילונג פון דערנעהרונגס-אַרבייטער - פאַראיין, אַגראַדאָווא 9, פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון יודישע בעקער-אַרבייטער. נאָך דער רעדע פון פאָרזיצער א.הערשקאָוויטש איז פאָרגעקומען א לענגערע דיסקוסיע אין וועלכער די רעדנער האָבען זיך שטאַרק געקלאָגט אויף די אַרבייטס - בעדינגונגען אין די בעקערייען.

פאַר א לוין אין רוב פאַלען צווישען 25 און 40 זלאָטעס א וואָך, אַרבייטען די אַרבייטער יעדע נאַכט 14 און 16 שעה און פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג אַרבייטען זיי מינדעסטענס 18 און 20 שעה און אין פיל פאַלען ביז 30 שעה נאָכאַנאַנד.

די פערזאַמעלטע האָבען בעשלאָסען ענערגיש צוטרעטען צו א קאַמף פאַר נישט לענגער אַרבייטען ווי 8 שעה יעדע נאַכט. צו דעם צוועק איז באַשלאָסען געוואָרען צו רופען א צווייטע פערזאַמלונג אויפ'ן נאָהענטסטען פרייטאָג ווען עס וועט בעשלאָסען ווערען פון ווען אָן די אַקציע אָנצוהייבען.

פון פרוכטען- און געמיזע-קליינהענדלער-פעראיין

די פערוואַלטונג פון פרוכטען- און געמיזע-קליינהענדלער, זשעראָמסקיעגאָ 45 האָט זיך קאָנסטיטואירט:

פרעזעס — הימעלפאַרב מתתי', וויצע — ווייצענפעלד יצחק און קורצבוים לייביש, קאַסיר — פלאַמענבוים אברהם משה, סעקרעטאַר — ווייסגראַס ישראל, סקאַנאָם — לעדערמאַן משה, פערוואַלטונג: סטרנער דוד, באַראָן אשר, גרונצקע הערש, שוסטענפויגעל הערש, באַראָן הערצקע.

קאַנדידאַטען: שוואַרצבראָט וואָלף, אינגבערטאָרטשיק שכנה, גאָלדשטיין משה.

רעוויזיר-קאָמיסיע: באַלטער מרדכי, ווייַנבערג זלמן, מאַנאָוויטש שלמה.

קאַנדידאַטען: צימערמאַן ישראל, דימאַנט נטע

* * *

אויף א דרינגענדער זיצונג האָט רעפערירט דער וויצע-פרעזעס ווייצענפעלד יצחק איבער דער נויטווענדיגקייט פון „ל.אָ.פ.פ.“ — דער לופט-פלאָט פערטיידיגונג און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פיהרען א ברייטע פראָפּאַגאַנדע צווישען די מיטגלידער צו שטיצען דער לופט - פערטיידיגונג „ל.אָ.פ.פ.“

שטוב-גנבות

(2) פון טשאַרנאַ גרינשפאַנהאָלץ'ס שטוב (פּולנאָצנאַ 6) זענען ארויסגע'גנב'עט געוואָרען 2 פוטער'ס אין דער ווערט פון 1000 זל.

ביי וולאָדיסלאַוו ביעלאָווסקי (סאָלעץ 12) האָט מען צוגע'גנב'עט מלבושים און וועש פאַר 1500 זל.

אויף גדאַנסקאַ 66 האָט מען בצ'גנב'עט ביילע ראָזענבערג'ן אויף 1300 זל. איהר פעהלען מלבושים און אַנדערע חפצים.

איינברוך אין אַ מאַנופאַקטור-געשעפט

(א) אומבעקאַנטע גנבים האָבען זיך איינגעריסען אין מאַנופאַקטור-געשעפט פון מענדעל וואַסערמאַן (פּיעטריקאָווער 66), וואו זיי האָבען ארויסגע'גנב'עט צוואַנציג שטיק וואָלענע סחורות אין דער ווערט פון 12000 זל.

DR. MED.

H. Różaner

הויט,ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע צוריקגעקעהרט

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98.

עמפפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אוו.

הייבאַמעס מוזען אנמעלדען זיך אין דער סטאַראָסטווע

די לאָדזער שטאָט-סטאַראָסטווע און דער פאָוויאַטאָווע דאָקטאָר גיט צו וויסען דער עפענטליכקייט אז אַלע הייבאַמעס זענען פערפליכטעט צו פאָלגענדען: 1) פאַרן אָנהויבען אויספיהרען זייערע פראַקטיקעס מוזען זיי זיך רעגיסטרירען ביי דער פאָוויאַטאָווער אדמיניסטראַטיווער מאכט (אין סטאַראָסטווע) און ביילעגען דאָקומענטען, וואָס בערעכטיגען זיי צו פראַקטיצירען אין פאַך; 2) וועגען וואוינונגס ארט, צופעלעל וועגען דער געענדערטער אדרעס אָדער וועגען אויפהערען צו פראַקטיצירען אין פאַך דאַרף מען יעדעס מאָל מעלדען דער אדמיניסטראַטיווער מאכט. אין פאַל ווען מען ענדערט דעם אדרעס פון איין פאָוויאַט אין אנדערן מוז מען וועגן דעם מעלדן אויף דער סטאַראָסטווע, צו וועלכער עס האָט בעלאַנגט דאָס פריהערדיגע וואוינונגס-אָרט.

וועגען טויט-פאַל פון א הייבאַם מוז די פאַמיליע אָדער דער הויז פערוואַלטער מיטטיילען דער מאכט.

פאַר נישט צופאַסען זיך צו דער דאָזיגער פאָרשריפט נאָכן 20 פעברואַר 1934 וועלען די שולדיגע בעשטראָפט ווערען ביז 6 וואָכען ארעסט און געלדשטראָף ביז 500 זל.

קאַמף צווישען צוויי גנבים און א פאַליציאַנט

(2) אויפ'ן מאַרק אין בזשעזשין איז נעכטען פאָרגעקומען אַן אומגעוועהנליכער קאַמף צווישען 2 גנבים און אַ פאַליציאַנט.

דער פאַליציאַנט יאַן קאַלאַדזשעיטשיק האָט, שטעהענדיג אויף זיין פּאָסטען, בעמערקט צוויי גנבים, וועלכע ווערען געזוכט פאַר אַן איינברוך אין אַ בזשעזשינער לאַגער. ער האָט געוואָלט פערהאַלטען די גנבים וועלכע האָבען איהם געשטעלט אַ ווידערשטאַנד. דערביי האָט איין גנב אַ פעסטען קלאַפּ געטון דעם פאַליציאַנט אין קאָפּ אַריין, דאַן האָט זיך צופלאַקערט אַ קאַמף. איינער פון די גנבים האָט דאַן מיט אַ האַק געוואָלט הערגענען דעם פאַליציאַנט. דער לעצטער האָט זיך אָבער גליקליכערווייז ארויסגעדרעהט פון אַ טויט-קלאַפּ און זיך צוזאַמען מיט זיין חבר געוואָלט ארויסרייסען ביים אונטערגעקומען דער צווייטער גנב, וועלכער האָט צוזאַמען מיט זיין חבר געוואָלט ארויסרייסען ביים פאַליציאַנט די האַק. ס'האָט זיך אָבער נישט איינגעגעבען. זיי זענען ארעסטירט געוואָרען.

מאַן ברענט אויס די אויגען פון זיין ווייב

(2) כאָטש ס'איז נישט זומער-צייט; שפּאַציר גאַנג צווישען אַלמעליעס איז אויס. ווינטערצייט אַ זעלטען אַרטיקעל. פונדעסטוועגען האָבען זיך בעכטען דורכשפּאַצירט דעם פאַרק „זשעזשיליסקאַ“ דאָס פאַר-פאָלק זאָפיאַ און וולאַדיסלאַווא מיערטשינסקי, וועלכע וואוינען אין רודאַ-פּאַביאַניצ.

אין אַ געוויסען מאָמענט איז צווישען מאַן און ווייב אויסגעבראָכען אַ קריגעריי, ביזי לביזי האָט דער דערצערנטער מאַן ארויסגעצויגען פון טאַש אַ פלאַש שוועבעל-זויער און דערמיט אָפּגעגאָסען זיין פרוי.

ס'האָט זיך דערהערט אַ מוראדיג געשריי פון אַ פרוי, וועלכע האָט זיך געדרעהט אויף דער ערד אין שווערע יסורים. צוזאַמענגעלאָפענע מענשען האָבען ארויסגערופען די „ביכע הילף“ וועלכע האָט די מיערטשינסקאַ אָפּגעפיהרט אין שפיטאַל אַריין. דער „ליבער“ מאַן איז אַרעסטירט.

אויף 27 מיליאָן זל. איז פער'חוב'ט דער מאַגיסטראַט אין פּיעטריקאָוו

(2) פּיעטריקאָוו געפינט זיך לעצטענס אונטערן צייכען פון די ענטדעקטע קאַסע-מיסברויכען אין דער שטאָטישער זעלבסטפערוואַלטונג. מיט דעם ענין האָט זיך פעראינטערעסירט די פּראָקוראַטור, וועלכע האָט אין טראַנס פון דער אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אז פּיעטריקאָוו איז פער'חוב'ט אויף העכער 27 מיליאָן זל. פון וועלכע מען מוז צאָהלען מינדעסטענס א צינז-סומע פון דרייסהאַלבען מיליאָן זל. יעהרליך.

דערוויל פערערגערט זיך כסדר די פינאַנציעלע לאַגע פון פּיעטריקאָווער מאַגיסטראַט, ווייל די שטאָט האָט בס"ה אַ הכנסה פון 800.000 זל.

15-יעהריגער יובל פון „יוגענט“ און 5-יעהריגער יובל פון „יונגבאַר“ אין „פילהאַרמאָניע“

שבת פריה איז פאָרגעקומען אַ גרויסע מאַסען-אַקאַדעמיע געווידמעט די גרינדונג פון דער לאָדזער יודישער אַרבייטער אָרגאַניזאַציע „יוגענט“.

ה' יאַמאַ האָט געעפנעט די פייערונג און גערעדט וועגען דעם פּאָפּולערן יעהריגען יובל פון דער „פּ.צ.“-„יוגענט“, און וועגען דער 5-יעהריגער יובל פון „יונגבאַר“.

עס האָבען בעגריסט די ה"ה: מ. ערעלמאַן, פון „פּ.צ.“ אין פּוילען, ה' אַנטיגנים פון די געוועזענע „יוגענטאָווצעס“. ה' מיעטעק — פון לאָדזער קאָמיטעט „פּ.צ.“ פרל. טאָפּטשע — פון ראַיאָן-קאָמיטעט פון דער „יוגענט“. ראָטענבערג — פון „יונגבאַר“, האָט גערעדט וועגען דעם 5-יעהריגען יובל פונ'ם „יונגבאַר“ אין לאָדז.

דער „שטערן“-אָרקעסטער האָט געשפּילט אַ גאַנצע רייהע אַרבייטער-לידער. דער „יונגבאַר“-כאָר אונטער דער לייטונג פון ה' הערץ רובין האָט געזונגען אַ רייהע ביינע לידער.

אַ קינדער-סטודיע האָט אויפגעפיהרט עטליכע נומערן אונטער דער רעזשי פון ה' משה פּולאָווער.

מיט אַ גרעספערען רעפעראַט איז אַרויסגעטרעטען דער בעקאַנטער אַרבייטער-טוער יעקב קענער פון וואַרשאָ וועגען די אויפגאַבען פון דער „פּ.צ.“ יוגענד-אַרבייטער בעוועגונג.

די פייערונג האָט זיך פערענדיגט אין אַ פייערליכער שטימונג און דער עולם האָט פערלאָזט די אַקאַדעמיע אונטער די קלאַנגען פון דער „שבועה“.

גרויסע פערזאַמלונג פון די שאַכערס

פערגאַנגענעם זונטאָג איז אין צענטראַלען קליינהענדלער-פעראיין (פּאָמאָרסקאַ 15) פאָרגעקומען א פערזאַמלונג פון דער שאַכער-סעקציע.

די פערזאַמלונג איז געפיהרט געוואָרען דורכן פרעזעס פון שאַכער-פעראיין ה' לייבוש ניימאַן. אין זיין ערעפענונגס-רעדע האָט דער פאָרזיצער אָנגעוויזען אויף דער טרויעריגער לאַגע פון די שאַכערס. פון דעם פינסטערן לעבען און אומדערטרעגליכער לאַגע פון דעם בכבודן און אָרימטען פון אַלע אָרימע. דער רעדנער בעקלאָגט זיך אויף דעם ביטערן גורל פון די שאַכער. פון דער עפענטליכקייט ווערען מיר גלייך מיט הונט געשטערט ארייינצוגיין אין די הויפן אויסצורופען דעם ווייטאָגליכען „האַנדעל“ און הן מצד אנזערע יודישע פערזאָרגער ביי וועלכע אונזער שטימע און ווי געשריי בלייבט א קול קורא במדבר.

די לעצטע צייט איז ביי די שאַכערס צו בעמערקען א פאַרטייאישער אנטאַגאָניזם, וואָס מוז ברענגען דעם אָרימען שאַכער צו א פולשטענדיגער רואין. דער רעדנער רופט דעריבער אַלע שאַכערס אין לאָדז צו פעראייניגען זיך אין איין גרויסע אָרגאַניזאַציע, וואָס וועט זיין ביכולת צו שאַפען פאַר גע'רודפטען יודישען שאַכער א בעסערן מאָרגען.

עוזר האַמבורגער רעדט ברייט ארום די טרויעריגע לאַגע פון יודישען האַנדעלשטאַנד און בפרט די שאַכערס אינ'ם איצטיגען קריטישען מאָמענט. ער ווייזט אָן אויף דער שעדלעכקייט פון דער שפּאַלטונג אין די שאַכער פעראיינען. דער רעדנער רופט די פערזאַמעלטע צו שאַפען אַן איינהייטליכען פראָנט, וואָס זאָל זאָרגען דערפאַר, אז דאָס ביסעלע סחורה זאָל נישט ווערען פערשלונגען.

עס רעדען נאָך די ה"ה: צאַלער, שפּיצאַקגרינשפאַן א.א. צום סוף ווערט אָנגענומען א געהעריגע רעזאָלוציע און עס ווערט בעשלאָסען צו רופען א גרויסע מאַסען - פערזאַמלונג פון אַלע שאַכער'ס, בכדי זי צענטראַלירען אין איין גרויסע אָרגאַניזאַציע וואָס זאָל זיין ביכולת צו פערטיידיגען די בלוטיקע אינטערעסען פון די יודישע שאַכערס אין לאָדז.

קלאַנג-קינא=טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און פאָלגענדע טעג!

גרויסער דאָפּעלטער פרעכטיגער פּראָגראַם!

— I. —

די געדרודפ'טע דורכ'ן גורל

טראַגעדיע פון א מענצערקע.

אין די הויפט-ראָלען:

Charles Biekford, Helena Twelvetvers

— II. —

„זאָל לעבען די פרייהייט“

אין די הויפּטראָלען:

Rajmund Cordy, Rolla France

פראָקלאַמירונג פון „מפּעל אוסישקין“

ווי בעקאַנט האָט דער 18. ציוניסטישער קאָנגרעס אין פּראָג פּראָקלאַמירט צוליב'ן 70-יעהריגען יובל פון פרעזידענט פון קרן קימת מנחם אוסישקין א גרויסע קאַמפּאַניע פאַר שאַפען אַ קאָלאָניע אין ארץ-ישראל אויפ'ן נאָמען פון יובילאַר, וואָס וועט ביי אונז אין שטאָט זיך אָנהויבען די קומענדיגע וואָך. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט קומט קיין לאָדז דער דעלעגירטער פון הויפּט-דירעקטאָריום פון קק"ל אין ירושלים דער בעקאַנטער העברעאישער דיכטער נתן ביסטריצקי פון ארץ-ישראל.

רעפעראַט פון פּראָפ. פּאַשקעוויטש אין לאָדז

(2) אין דער ליגע פון די מלוכה-פריינד אויף וואָלטשאַנסקאַ 117 האָט פּראָפ. פּאַשקעוויטש געהאַלטען א רעפעראַט וועגען אונבוזיגזאַמען קענער לאָקיעטעק און די איצטיגע צייטען.

פון די פּוילישע טעאַטערס

היינט ווערט אין שטאָטישען פּוילישען טעאַטער געשפּילט „איוואַר קרויגער“.

* * *

אין „פּאָפּולאַרני“ טעאַטער ווערט היינט אָוועגד געשפּילט די קאָמעדיע „דאָס מיידעל פון גאַס“.

שפּענדע

צו דער ערשטער יאָהרצייט פון דוד שוואַרץ ז"ל האָט די פאַמיליע שוואַרץ געשפּענדעט 10 זל. לטובת „מושב זקנים“, דאָס געלד איז אָפּצונעמען ביי ר' בעריש גרינבען, נאַוראָט 2.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאָג, ד. 30-טען יאַנואַר 1934

7 צייט-סיגנאַל. 7,05 גימנאַסטיק 7,20 גראַמאָפאָן, ידיעות. 7,40 גראַמאָפאָן. 7,55 הויזווירטשאַפט. 11,40 פּרעסע. 11,57 צייט-סיגנאַל. 12,05 קאָנצערט. 12,30 ידיעות. 12,33 קאָנצערט 12,55 ידיעות. 3,25 עקספּאָרט. 3,30 קאָמוניקאַט. 3,40 טשעכאָסלאָוואַקישע לידער. 4 מוזיק. 4,25 פּ.ק.אָ. 4,40 „צווישען ביכער“. 4,55 קאָנצערט. 5,50 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן. קאָמוניקאַט פון לאָדז. 6 רעפעראַט. 6,20 מוזיק-קעסטעל. 6,35 סאַלאָן-מוזיק. 7,05 פערשידענעס. 7,25 פעליעטאָן 7,40 ספּאָרט, ידיעות. 8 סימפ. קאָנצערט. 8,30 אָפּערעטקאַ. ידיעות. 11,15 – טאַנץ-מוזיק.

פון אויסלאַנד

7,30 ריגאַ – פידעל-רעטשיטאַל. 7,30 בודאַפּעשט, אָפּערע. 7,07 הילווערסעם, קאָנצערט 8 בערן, אָפּערעטקאַ „מיקאַדאָ“. 8,20 בוקאַרעשט סימפ. קאָנצערט. 8,40 מיילאַנד, אָפּערעטקאַ. 9,30 לאָנדאָן.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — — —	86.50
3 פּראָצענטיגע בוראָוולאַנע —	41.75
4 „ דאָלאַרובקאַ —	52.40
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	57.75
8 „ וואַרשאָווער פּאַגד-בריף	53.50
8 „ לאָדזער „ „	50.00
ענגלישער פונט — — —	27.85
דאָלאַר – אָפיצ. – 5.57 נישט אָפיצ. —	5.53
גאָלד-דאָלאַר — — — —	8.95
גאָלד-רובל — — — —	4.64
דייטשער מאַרק — — —	2.30

מעלדונג

הײנטיגער חמשה-עשר בשבט-אָוונט ביי ציוניסטען רעוויזיאָניסטען.

היינט 9 אַוו. קומט פאָר אין קלוב פון די ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען (נאַוראָט 8) אַ גרויסער „חמשה-עשר בשבט-אָוונט“ פאַר מיטגלידער און אַריינגעפיהרטע געסט.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

הײנט פרעמיערע! דער אונפערגעסליכער קעניג פון די פעלער DENIS KING

„דעם טײוועלס ברודער"

ווי אויך דאס אונפערגלייכליכע קאמיקער-פאר LAUREL i HARDY

פערפישפט און ענטציקט מיט זיין מעכטיגער שטימע אין ראמאנטישען מייסטערווערק, מעלאדיעס און הומאר א. ב. רעזשי HAL ROAH

אין די איבריגע ראלען: די רייצענדע Thelma Thoód

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.

Zawodowe Kursy Samochodowe
FR. GRĘTKIEWICZA
Al. Kościuszki 68 (róg Zamenhofa) tel. 175-35
Przyjmują zapisy na nowy kurs
samochodowy i motocyklowy
Szkoła posiada samochód w przekroju, poruszany elektr., który ułatwia i przyspiesza naukę.
Informacji udziela kancelarja szkoły od 9 r. do 8 w.

Biuro-Ekspedycyjno-Transportowe
D. RUBINSTEIN
Łódź, Piotrkowska 85, Al. Kościuszki 28, tel. 224-23, 147-88 | Nowomiejska 12, tel. 192-57
ס'ווערט בעקאנט געמאכט, אז פון 1-טען יאנואר 1934 איז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער ג. קונדשאפט געעפענט געווארען א שטאטישען זאמעל-פונקט
אויף נאוואמיעסקא 12
רעכטע אפיצינע, געוועלב 4, טעל. 192-57
וואו עס ווערען אויך אנגענומען פעקלעך, וואס זיינען בעשטימט צום טראנספארט.

ביליגער ווי איבעראל
שענער און רעיעלער
וואש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען אלערליי אנצוגען, פאלטאס, קליידער סוועטערס אויך וועש
די יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
2 מלינארסקא 2 ביים ראג בזשעזשינסקא.
פון 4 זל. א ווינטער-פאלטא, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 80 גר. ביז 1.20 א סוועטער, 15 גר. א קאלנער, פון 50 גר. אנ'איבערהעמד. ס'ווערט געפארבט אלערליי דאמען- און הערען-גארדעראבען.

לעבעדיקע רעקלאמען? מאשין פון דער
ווערען אנגענומען אויסצוזייצענען
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

די שענסטע דרוק-ארבייט
ווערען אויסגעפירט
אין דער דרוקעריי
בראמבערג און בוים
פילסודסקיעגא 55 (פראנט)
ווי צ.ב.ש. רעכנונגען, בריפבויגען, קווי-טאנציעס, שטעמפעל-באנדעראלען, עטי-קעטען, החונה-קארטען, וויזיט-קארטען, א.א. פינקטליך און סאליד אויסגעפירטיגט.

OGŁOSZENIE.

Zarząd m. Łodzi poszukuje terenów w okolicach Łodzi przy drodze bitej względnie stacji kolejowej, o pokładzie żwirowym o wydajności materjału około 100.000 mtr.³.

Tereny powinny zawierać żwir o grubości ziarn od 2 do 15 mm. bez zanieczyszczeń organicznych, żelazistych, siarki oraz bez domieszki marglu i gliny.

Oferty z podaniem warunków sprzedaży i dołączeniem planów sytuacyjnych oferowanych terenów oraz próbek materjałów, wydobytych z kilku miejsc i różnych głębokości terenu, składać należy najpóźniej do dnia 1-go marca 1934 roku w biurze Wydziału Budownictwa Zarządu m. Łodzi, Plac Wolności Nr. 14.

Łódź, dnia 30 stycznia 1934 roku.

Zarząd m. Łodzi.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייט
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

קלײנע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייוע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א פלאטלאק-גייער ... ווי אויך זעהר א פעהיג מיידעל, וו... זאל קענען גוט נייהען אויף א מאש... און א אויספארטיגערין ביי פינקעלשטיין ... זאכארניא 11, פראנט. 22

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע נייהער, ער זאל אויך קענען ריכטען ... ביי שנעלשפר, שרודמיעסקא 8. 79

ראקאלען

איבערצוגעבען אנ'איינגעפיהרטע ... וועלב מיט א וואוינונג קאנסטאנטינער ... צו ערפאהרען דירעקט פון ווירט. 26

א שטיבעל מיט א בעזונדערען אי... גאנג אדער א לעצטעס אין דער געגענ... ווסכאדניא, פולנאצנא, וואלבארסקא א... ארום די גאסען אלס סובלאקאטאר זוכ... אנ'אינטעליגענט פאר-פאלק. ערקונדיגע... זיך: שח. יאקובא 5, וו. 6 פון 5–10 א...

א בודקע אויף קויהלען צו פא... מיטען פון זאפארט. קילינסקיעגא 146

פערשידענעס

שארפען און פערריכטען שער... ראזיר-מעסער, וויזשימאטשקעס און פלייש... מאשינען, שנעל, ביליג און רעיעל, ביי פירמע גורין, נאוואמיעסקא 15.

אכטונג! טראטשינעס (Trociny) ... אייז פערקויפט ביליג, ווי אויך קיסט... פון 60 גר. אן Żeromskiego Nr. 61
telefon 241-59 81

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. פון
A.FOKSZANSKI
Piotrkowska 101
tel. 210-76
נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 אוונט
אפעראציעס, אפאטרונקעס, קווארץ, דיאטערמיע א. ז. וו.
לעטשניצע - פרייזען.

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. M.
Eljasberg
80 פיעטריקאווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג.

Dr. med.
Z. Datyner
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

פאראפינער'ס
צו שפיל-מאשינען
בעקומט מען ביליג אין דער מעכא-נישע שלאסעריי
J. REDER
11/13 ליסטאפאדא 11.
(רוג זאכאדניא)

Dr. med.
I. Gajst
האט זיך איבערגעצויגען אויף
זגערזשער 40, טעל. 119-45
נעמט אן פון 10 ביז 11 און פון 5–6 אוו.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112-22
נעהמט אן פון 1–3 און פון 6–8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאבינעט
D. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילם ושילעקעס א.ע.וו.,
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אורדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 - 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

זיכערע הילף און א רפואה!
אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פים.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פים און דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע געמאכטע הייל-בעגורטשען בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליינטגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פים און פלאטפים, ווי אויך קינסטליכע געמאכטע פים.
עמפפאנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג
זייט דעם ערשטען אהטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן מעמבערע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אוים מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ארטאפעד. ספעציאליסט דיר. י. ראפאפארט און לאדז, וואולטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר זיין ערוים-ראטעווען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. דער ה' דיר. י. ראפאפארט האט נישט בעשטאפט קיין ארבייט, בעת ס'האט מיר געדראהט א געפאהר און האט מיך דערפיהרט צו א גאנצען געזונט-צושטאנד. נאך 3 וואכען טראגען זיין ספעצ. הייל-בענדאזש פיהל איך מיך נישט בלויז געזונט נעגען א געפאהר, נור פולשטענדיג געזונד.
ארוויל דרעשלער. לאדז, ווסכאדניא 4. (8)

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אין הויז. אויף דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

נעקראלאגען-20 גר. א מ/מ (אין דער זייט) שפאלטען
קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.
געלדזאמלען — 10 גר. א ווארט

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " 60— " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " 18— " "
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.